№ 281 Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem פרייז 20 גראשען Lodzer Tageblat

לאָדזשער טאָגעבּלאַט

22-טער יאהרגאַנג. | 4 grudnia 1929 r. | מיטוואָך, ב׳ כסלו תר״צ. | רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: פּיעטריקאָווער 16. טעלעפאָנען פון: רעדאַקציע 10057, פון אדמיניסטראַציע 10047.

רעגירונג ווערט אפּוואַרטען מיט׳ן קאמף געגען סיים

וויכטיגע בעשלוסען אויף דער קאָנפערענץ אין שלאָס

עקספּאָזע פון פינאַנץ-מינ. אויף די ערשטע זיצונג פון סיים.—מאַרשאַלעק דאַשינסקי וועט האַלטען אַ ערעפנונגס-רעדע.—אונצוטרוי-וואָטום פאַר די רעגירונג

וואַרשאָ, 3. (טעל.)

אין שלאָס איז געווען פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ פון מלוכה-פּרעזידענט, מאַרשאַל פּילסודסקי, פּרעמיער שווימאַלסקי און דער פיהרער פון ב.ב., פּולק. סלאַוועק. עס איז בעשלאָסען געוואָרען דערווייל נישט אָנצוהויבען דעם קאַמף מיט׳ן סיים נאָר זיך צוזוקוקען, ווי אַזוי דער סיים וועט פיהרען די בודזשעט־דעבאַטע.

אויף דער דאָזיגער קאָנפערענץ איז אויך בעשלאָסען געוואָרען, אַז דער פינאַנץ-מיניסטער מאַטושעווסקי זאָל האַלטען זיין עקספּאָזע וועגען בודזשעט אויף דער ערשטער זיצונג פון סיים.

היינט, מיטוואָך, קומט פאָר אַ זיצונג פון מיניסטעריען-ראַט, וואו עס וועט ענדגילטיג רעדאַגירט ווערען די עקספּאָזע פון מיניסטער מאַטושעווסקי.

וואַרשאָ, 3. (טעל.)

דער סיים-מאַרשאַלעק דאַשינסקי וועט האַלטען אַ גרויסע עפנונגס-זיצונג אויף דער ערשטער זיצונג פון סיים. ער וועט דערצעהלען אַלץ, וואָס עס איז פאָרגעקומען פון 5. נאָוו. ביז דעם 5. דעצעמבער, ד. ה. אין משך פון דער צייט, וואָס עס איז אָפּגעלעגט געוואָרען די סעסיע.

אויף דער ערשטער זיצונג וועט די אָפּאָזיציע אַרײַנטראָגען איהר פאָרשלאָג וועגען אַנצוטרוי צו דער רעגירונג.

וואַרשאָ, 3. (טעל.)

אין צוזאַמענהאַנג מיט די פערשידענע קלאַנגען וועגען מאַרגענדיגען טאָג אין וואַרשאָ, בעת דער עפנונג פון סיים האָט דער רעגירונגס-קאָמיסאַר פון וואַרשאָ ערקלערט, אַז עס זענען אָנגענומען געוואָרען אַלע מיטלען צו דערהאַלטען די רוה. קיין שום דעמאָנסטראַציעס און מאַניפעסטאַציעס וועלען נישט ערלויבט ווערען.

די פאָסט פון סיים וועט מאָרגען, דאָנערשטאָג זיין פערמאַכט.

מיטגעפיהל-דעפּעשען פון פּוילישע פּאַרטייען צוליב׳ן טויט פון ד״ר רייך

אַ גאַס אויפ׳ן נאָמען פון ד״ר רייך אין לעמבערג.

וואַרשאָ, 3. (טעל.)

די יודישע „קאָלאָ" האָט בעקומען מיטגעפיהל דעפּעשען צוליב׳ן טויט פון ד״ר רייך פון פ. פּ. ס., „ווידזוואָלעניע" און די פויערן-פּאַרטיי.

עס איז אויך אָנגעקומען אַ מיטגעפיהל-דעפּעשע פון מאַלער פּילניאַווסקי אין נאָמען פון די פּוילישע יודען אין ענגלאַנד.

לעמבערג, 3. (טעל.)

אויף דער היינטיגער זיצונג פון מאַגיסטראַט איז בעשלאָסען געוואָרען דעם אָנדענקען פון ד״ר רייך מיט אויפשטעהן. דער מאַגיסטראַט האָט בעשלאָסען אָנצורופען אַ גאַס אין לעמבערג אויפ׳ן נאָמען פון ד״ר רייך.

די פאַמיליע פון ד״ר רייך בעקומט טויזענדער מיטגעפיהל-דעפּעשען פון דער גאַנצער וועלט.

היינט—טרויער-זיצונג נאָך ד״ר רייך

אין דער ציוניסטישער וועלט-עקזעקוטיווע

לאָנדאָן, 3. (יט״א)

מאָרגען, מיטוואָך קומט פאָר אַ טרויער-זיצונג פון דער ציוני. עקזעקוטיווע געווידמעט דעם אָנדענקען פון לעאָן רייך. מיט טרויער-רעדעס וועלען אַרויסטרעטען ד״ר חיים ווייצמאַן און עס וועט געשאַפען ווערען אַ פאָנד אויף רייכ׳ס נאָמען.

שפּאַלטונג ביי די כאַדעקן׳ס

פּויזען, (א. ח.) דער פיהרער פון די בידגאָשטשער כאַדעקעס יאַן טעסקע, אַ רעדאַקטאָר פון צוויי כאַדעקישע צייטונגען. איז אַרויסגעטרעטען פון דער פּאַרטיי, ערקלערענדיג, אַז ער קאָן נישט מיטאַרבייטען אין אַ בלאָק מיט די ליוקע געגען דער רעגירונג.

מוֹרא׳דיגע שניי-שטורעמס אין אמעריקא

60 מענשען פערפרוירען געוואָרען אין טשיקאַגאָ

ניו-יאָרק, (ספּ.) אין די צענטראַלע און דרום-שטאַטען פון אַמעריקא הערשען איצט געוואַלדיגע שניי-שטורעמס און פרעסט, אַז מענשען פריהרען אין די הייזער, אין טשיקאַגאָ זיינען פערפרוירען געוואָרען 60 מענשען.

סאַנט-דזשאָן, (ניי פינלאַנד) (ספּ.) זייט 40 שעה הערשט שוין לענגס אויס דעם ברעג פון ניי-פינלאַנד אַ מוֹרא׳דיגער שטורם-ווינד, מען האָט שטאַרק מוֹרא פאַר די שיפען. וואָס געפינען זיך אויפ׳ן ים, אַז זיי זאָלען נישט דערטרונקען ווערען. אַ האָלענדישע שיף האָט אַרויסגעשיקט אַ פונקען-דעפּעשע, אַז זי האָט אָפּגעראַטעוועט 9 מענשען פון אַ צובראָכענער שיף, וועלכע איז אונטערגעגאַנגען 150 מייל ווייט פון סאַנט דזשאָן.

נאָך לאַנגע און שווערע ליידען איז געשטאָרבען אונזער טייערע און אונפערגעסענע מוטער, שוויגער-מוטער, גרויס-מוטער, שוועסטער, שוועגערין און טאַנטע

נ״ע חי׳ לאה אשת ר׳ שמואל מאיר ז״ל שרין מבענדין

(געבוירענע פישעל) אין עלטער פון 75 יאהר

די לויה קומט פאָר היינט מיטוואָך, ב׳ כסלו תר״צ 1 אַ זייגער נאָכמיטאָג פון טרויער-הויז, נאַוראָט 7, וועגען וואָס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די הינטערבליבענע פאַמיליע.

CZARY היינט די לאַנג ערוואַרטעטע פּרעמיערע!! CORSO

די גרעסטע סענסאַציע

די ארץ-ישראל געשעהענישען

די בלוטיגע געשעהענישען זענען פעראייביגט געוואָרען אויפ׳ן פילם!

דאָס קינד ביי דער ערמאָרדעטער מוטער

אויטענטישע אויפנאַהמען פון די בלוטיגע אַראַבישע שחיטות אין חברון, צפת, ירושלים אין די פערוויסטונגען אין די יודישע קאָלאָניעס. העלדישע פערטיידיגונג פון דער יודישער זעלבסטשוץ! בעת די געפעהרליכע אויפנאַהמען זענען אומגעקומען 2 פילם-אָפּעראַטאָרען.

דאָס לעבען פון די יודען און אַראַבער

אין מצרים און ארץ-ישראל! —

די שחיטה ביי דער כותל-מערבי

די וואונדערבאַרע נאַטור און היסטאָרישע ערטער אין די ביידע לענדער!

גראַנדיעזע יודישע אויפבוי אַרבייט!

ווער וועט אַדורכלאָזען די געלעגענהייט

צו זעהען די היסטאָרישע מאָמענטען?

דאָס דאָזיגע גראַנדיעזע בילד ווערט דעמאָנסטרירט

אין די קינא-טעאַטערס

„טשאַרי" און „קאָרסאָ"

בעמ.: אילוסטראַציע פון גרויסען קינאָגען-כאָר אונטער דער לייטונג פון דיר. מ. דראַגאָזשאַנסקי.

אנהויב 2 נ. מ. שבת און זונטאַג 12 נ. מ.

הויפט=מופטי גלויבט אין די פראטאקאלען פון זקני ציון

ער זאגט, אז יודען ווילען בעהערשען די וועלט און האבען אויף איהם נעבעך אויסגעטראכט א בלבול, אז ער האט געהעצט די אראבער

וואס עס האט געזאגט דער הויפט=מופטי אויפ'ן פערהער ביי פערמאכטע טירען

ירושלים, 3. (יט"א)

דעם ספעציעלען פארשטעהער פון יט"א איז געלונגען זיך צו דערוויסען וועגען די פערהאנדלונגען, וואס זענען פארגעקומען ביים געהיימען פערהער פונ'ם הויפט=מופטי. דער הויפט=מופטי האט קודם כל ערקלערט, אז ער גלויבט אין דער ריכטיגקייט פון די „פראטאקאלען פון די זקני ציון". די יודען האבען א טענדענץ צו פערכאפען די וועלט.

דער אראבישער פארשטעהער און דער אויספארשונגס=קאמיסיע לעגט פאר צו לייענען אויסצוגען פון די פראטאקאלען". די קאמיסיע ווארפט אבער אפ דעם פארשלאג.

דער הויפט=מופטי ערקלערט ווייטער, אז די יודען האבען נישט קיין שום רעכט אויפ'ן כותל מערבי, קיינער וועט זיי נישט שטערען דארט אריינצוקומען, אבער צו דאווענען דארט און בעטראכטען דאס ארט אלס א יודיש מקום קדוש, טאר מען זיי נישט קיין רעכט. ער חזר'ט איבער דעם פזמון, אז די יודען שטרעבען ארויסצוהעגען די ציוניסטישע פאהן איבער'ן מעמשעט.

ער האט אויך נישט פערגעסען איבערצוחזר'ן די שוין אפגעלייקענטע בלוטרשטע ערקלערונגען פון לארד מעלשעט און פראפעסאר איינשטיין, אז די יודען ווילען בעהערשען א"י און אויפבויען דעם בית המקדש. דער 16. ציוני קאנגרעס און די גרינדונג פון דער יודישער „אגענץ" — האט ווייטער געזאגט דער מופטי — האבען שטארק אויפגעצערגט די אראבער, בעזונדערס אויפגערעגט זענען געווען די רעדעס פון ארוו. הארי סאקער און פון ראבינער סטופען ווייז.

ער האט ערקלערט, אז ער האט קיינמאל נישט אויפגערייצט די אראבער געגען די יודען. פערקעהרט, ער האט זיי געפרובט בערוהיגען, ער דערצעהלט וועגען די געשעהענישען ביים אמאר מעשעט. ער האט — זאגט ער — צונויפגערופען די אראבער אין מעטשעט און געהאלטען פאר זיי א בערוהיגענדע רעדע. פלוצלונג איז אין מעטשעט אריינגעקומען א מחנה אראבער מיט געוואלדען, אז יודען קוילענען אראבער, און אראביש בלוט גיסט זיך, ווי וואסער אויף די גאסען פון ירושלים. די נעמיטער זענען דערפון געווארען שטארק אויפגערעגט און ער האט זיי שוין מעהר נישט געקאנט בערוהיגען. די רעגירונג — ערקלערט ווייטער דער מופטי — האט איהם אויך שוין עטליכע מאל געדאנקט פאר זיינע בערוהיגענדע רעדעס.

ס'איז נישט אמת — פערענדיגט דער מופטי זיינע ערקלערונגען, אז איך האב אויפגערייצט די מאסען, דאס האבען די יודען אויף מיר אזוי אויסגעטראכט. דאס ליגט אין זייער איינטערעס. דאס איז שוין די טבע פון יודען, זיי בעשולדיגען שטענדיג אנדערע, אז מען העצט געגען זיי.

פערהער פון הרב קוק זאל פארקומען עפענטליך

ירושלים, 3. דעצעמבער (יטא) ווי יטא דערוויסט זיך בעמיהען זיך די פארשטעהער פון דער יודישער „אגענץ" אין דער אויספארשונגס=קאמיסיע צו בעווייזען ביים פערהער פונ'ם הויפט=מופטי, אז אויב ער פערזענליך איז נישט שולדיג אין די געשעהענישען, איז אבער מיט זיין וויסען פערשפרייט געווארען בלבולים קלאגען און פערשידענע הצעס.

דער פערהער פון קאנאנעל קיש, אדוו. סאקער און די יודישע לאנדווירטשאפטליכע עקספערטען וועט פארקומען עפענטליך.

די „אגענץ" וויל אויך, אז הרב קוק זאל נישט געניסען פון דער פריוועלעגיע אויפגעהערט צו ווערען ביי זיך אין שטוב.

די האנדלונג פונ'ם מופטי ביים פערהער האט געמאכט א שווערען איינדרוק אויף די ענגלענדער אין ארץ=ישראל.

די מערדער פון דער פאמיליע מאקלעף פאר'ן געריכט

דער איינציג איבערגעבליבענער זוהן פון דער פאמיליע ארעסטירט

ירושלים, 3. (יט"א)

דא איז פארגעקומען דער פראצעס פון די אראבישע מערדער פון דער פאמיליע מאקלעף אין מוצא. דער איינציגער, איבערגעבליבענער זוהן פון דער פאמיליע חיים מאקלעף האט ערקלערט, אז ער האט געשלאגען אן אראבער. דאס געריכט האט איהם דעריבער בעפוילען צו ארעסטירען. ער איז בעפרייט געווארען אויף קויציע.

„בענטוויטש איז דער גרעסטער שונא פון די אראבער"

ערקלערט דער אטענטעטער און דעריבער האט ער אויף איהם געשאסען

ירושלים, 3. (יט"א)

דאס שוק=יונגעל, וואס האט געמאכט דעם אטענטאט אויפ'ן יודישען גענעראל=פראקוראר נארמאן בענטוויטש האט היינט ערקלערט פאר'ן געריכט, אז ער איז א פליסיגער לעזער פון די אראבישער פרעסע. אין די צייטונגען האט ער געלייענט, אז בענטוויטש איז דער גרעסטער שונא פון די אראבער און דעריבער האט ער בעשלאסען זיך אז איהם נוקם צו זיין.

ליגע צו בעקעמפען דעם אנטיסעמיטיזם

נישט אנגענומען קיין רעזאלוציע וועגען א"י

פאריז, 8 דעצ. (יטא) היינט האט זיך דא געענדיגט די יעהרליכע קאנפערענץ פון דער „ליגע צו בעקעמפען דעם אנטיסעמיטיזם". קיין רעזאלוציע וועגען די ארץ=ישראל=געשעהענישען איז נישט געווארען אנגענומען. דער מאטיוו דערפון איז דאס, וואס די ליגע וויל זיך נישט אנמישען אין פאליטישע פראגען.

אמעריקאנער נאטע צו די סאוויעטען

וועגען דעם סאוויעטיש=כינעזישען קאנפליקט

דייטשלאנד סאלידאריזירט זיך מיט אמעריקא

מאסקווא, 3. (ספ.)

די סאוויעט=רעגירונג האט היינט דערהאלטען א נאטע פון אמעריקא וועגען סאוויעטיש=כינעזישען קאנפליקט. די סאוויעט=רעגירונג האט באלד ארויסגעשיקט אנ'ענטפער=נאטע קיין וואשינגטאן אז עס ווערען געפיהרט דירעקטע אונטערהאנדלונגען מיט כינען און דעריבער בעטראכטען די סאוויעטען אמעריקא'ס איינמישונג אלס א נישט פריינדליכען שריט. די סאוויעט=רעגירונג האלט, אז דער קאנפליקט וועט פרידליך ערלעדיגט ווערען דירעקט צווישען ביידע צדדים.

בערלין, 3. (ספ.)

די דייטשע רעגירונג האט אפגעגעבען א האלב=אפיציעלע ערקלערונג, אז די זי סאלידאריזירט זיך מיט דער שטעלונג פון אמעריקא בנוגע דער סאוויעטיש=כינעזישען קאנפליקט, אז עס זאלען אנגעווענדעט ווערען אלע מיטלען צו ערלעדיגען דעם סכסוך און זיין פון קעלאגי=פאקט. אזוי ווי עס קומען אויצט פאר דירעקטע אונטערהאנדלונגען צווישען ביידע צדדים, וועט זיך דערווייל די דייטשע רעגירונג אפהאלטען פון א דעמארש.

אין סאוויעטיש=כינעזישען קאנפליקט איז יאפאן נייטראל

טאקיא, (א. וו.) די יאפאנישע רעגירונג האט בעשלאסען זיך נישט צו בעטייליגען אין דעמארש פון אמעריקא אינ'ם סאוויעטיש=כינעזישען קאנפליקט. יאפאן וויל פערבלייבען דערביי גענצליך נייטראל.

די יאפאנישע רעגירונג האלט, אז כינע איז אליין אומשטאנד מיט איינענע כוחות זיך ארויסצוקריגען פונ'ם קאנפליקט, אהן דער הילף פון פרעמדע מלוכות.

די שלום=בעדינגונגען פון די כינעזער

וויען, 3. (א. וו.)

פון שאנכאי מעלדעט מען, אז דער מארשאל טשאנג, וועלכער איז דעלעגירט געווארען פון דער נאנקינגער רעגירונג אונטערצוהאנדלען מיט די סאוויעטען האט ארויסגערוקט פאלגענדע פאסטולאטען פון כינע, וועלכע קאנען בשום אופן נישט געענדערט ווערען:

1) די כינעזישע רעגירונג פאדערט פון די סאוויעטען, וועלכע ווילען שאפען דעם „סטאטוס קווא", אז די אפטייטער אויף דער באהן זאלען נישט פיהרען קיין באלשעוויסטישע אגיטאציע.

2) די לייטונג פון דער באהן: דירעקציע מאר נישט בעזעצט ווערען דורך סאוויעטישע בעאמטע, ווייל די פריהערדיגע דירעקטארען האבען געפיהרט א באלשעוויסטישע אגיטאציע.

3) די כינעזישע רעגירונג פערפליכטעט זיך פון איהר זייט צו בעזייטיגען די אלע בעאמטע, וואס האבען מיטגעהאלפען ארויסרופען דעם בעוואפענטען קאנפליקט.

4) די געפאנגענע און די „זאקלאר=ניקעס" פון ביידע צדדים מוזען תיכף בעפרייט ווערען.

5) דאס מיליטער פון ביידע צדדים מוזען זיך צוריקרוקען אויף די פאזיציעס וואס וועלען פאר זיי בעשטימט ווערען דורך ביידע מלוכות, שאפענדיג אזוי ארום א נייטראלען פאס.

די אמעריקאנער ארמעע

ניו=יארק, (א. וו.) די אמעריקאנער ארמעע בעשטעהט אין איצטיגען מאמענט פון 150 טויזענד זעלנער פון דער נאציאנאלער ארמעע, און 170 טויזענד זעלנער אפיצירען אין אקטיווען דינסט און אין רעזערוו געפינען זיך 112 טויזענד.

ענטדעקט א געהיימער געווער=סקלאד

בערלין, 3. (ספ.)

אין לינבערג האט די פאליציי קאנפיסקירט א געהיימען סקלאד מיט געווער, אין וועלכען עס האבען זיך געפונען 230 ביקסען און 13 קאסטען אמוניציע.

„Poljus" דאס רעכטסקאנסולטענטען=ביורא
אין לאדז, פיעטריקאווער 34, פראנט 1 שטאק
טעל. 160.35
געלייטעט דורך קוואליפיצירטע פאכמענישע קרעפטען
ערלעדיגט: רעקורסען, אדוואלאניעס, קלויזולעס, ביטעס צו דער אדמיניסטראטיווער און קאמונאלער מאכט, ווי אויך ערלעדיגט געריכטס און מיליטער=ענינים, אבמאכען, סטאטוטען, האנדעלס=קארעספאנדענץ, איבערזעצונגען אין 6 שפראכען, ווי אויך אדמיניסטראציע פון הייזער און אלערליי אויפטראגען.
בעמ.: ס'ווערט אויך אויסגעקויפט פאטענטען דורכ'ן אויביגען ביורא.

אכטונג!
צעירי - מזרחי
אין וויכטיגע הכשרה ענינים ווערט איהר אויפגעפאדערט צו קומען היינט, 8 אוונד אין פעראיינס=לאקאל
אהרן אסט,
אלחנן פוליק,
יחיאל עהרליך.

לעזט, אבאנירט
— דאס —
„לאדזער
טאגעבלאט"

פעלקישע כוליגאנעס בעפאלען יודען אין אלטענבורג

די קריסטליכע בעפעלקערונג פערטיידיגט די יודען און טרייבט ארויס די כוליגאנעם פון שטאט

בערלין, 3. (יט"א)

אין אלטענבורג זענען היינט א מחנה היטלעראווצעס בעפאלען יודישע דורכגעהער און זיי געשלאגען מכות רצח. די קריסטליכע איינוואוינער פון דער שטאט האבען זיך אבער אנגענומען פאר די יודען און זיי העלפענד פערטיידיגט אזוי, אז די פאליציי האט געמוזט בעשיצען די היטלעראווצעס פאר די קלעפ פון די שטאטישע איינוואוינער.

די היטלעראווצעס זענען דערנאך פערשוואונדען פון די גאסען.

אינטערפעלאציע פון דייטשע נאציאנאליסטען

וועגען פויליש=דייטשען האנדעלס=אפמאך

בערלין, 3. (א. וו.)

פאר דער ענדע פון דער היינטיגער זיצונג פונ'ם רייכסטאג, האבען די דייטש=נאציאנאלע געפאדערט צו בעטראכטען זייער אינטערפעלאציע וועגען דעם פויליש=דייטשען האנדעלס=טראקטאט.

דער קאנצלער מילער האט דאן ערקלערט, אז און איצטיגען מאמענט קומען פאר וועגען דעם טראקטאט בעראטונגען צווישען די פארשטעהער פון דייטשלאנד און פוילען, און כל זמן דער טעקסט פונ'ם אפמאך וועט נישט אין א קאנקרעטער פארם ווערען פארגעלעגט דעם רייכסטאג, קאן מען וועגען דעם ענין נישט אריינטראגען קיין שום אינטערפעלאציעס.

דער פארשלאג פון די נאציאנאליסטען איז דעריבער אפגעווארפען געווארען.

אויף דער מארגענדיגער זיצונג שטעהט דאס געזעץ וועגען דער שוץ פון דער רעפובליק.

מאריאוויטישער ארכיבישוף קאוואלסקי פער'משפט אויף 4 יאהר תפיסה

צוליב דער אמנעסטיע וועט ער זיצען ווייניגער

ווארשא, 3. (מעל.)

געכטען האלב צוועי בייטאג האט דאס אפעלאציע=געריכט אין ווארשא ארויסגעטראגען דעם אורטייל אינ'ם סענסאציאנעלען פראצעס פון מאריאוויטישען ארכיבישוף קאוואלסקי, לויט וועלכען דער ארכיבישוף קאוואלסקי איז פער'משפט געווארען אויף 4 יאהר תפיסה.

צוליב דער אמנעסטיע איז די שטראף איהם פערקלענערט געווארען ביז 2 יאהר און 8 חדשים.

דאס אפעלאציע=געריכט אין ווארשא האט אלזא, דערמיט בעשטעטיגט דעם אורטייל פון פלאצקער קרייז=געריכט.

וויכטיגע „קויהלען"=קאנפערענץ אין פאריז

ווארשא, 3. (מעל.)

געכטען נאכמיטאג איז דער וויצע=מיניסטער דאלעזשאל ארויסגעפאהרען קיין פאריז, וואו ער וועט זיך בעטייליגען אין דער „קויהלען"=קאנפערענץ, וועלכע קומט פאר אין 3 טעג ארום אין פאריז.

די ווירטשאפטליכע קרייזען האלטען די יעצטיגע קאנפערענץ פאר זעהר וויכטיג.

ווי מיניסטער קאלעדזשאל איז א מיטגליד פון עקאנאמישען קאמיטעט בייַ דער פעלקער=ליגע.

אלקאהאל=קאנצעסיעס ווערען פערלענגערט

ווארשא, 3. (מעל.)

דער דירעקטאר פון אקציז=דעפארטאמענט האט רעפערירט פאר'ן פינאנץ=מיניסטער מאטושעווסקי דעם פראיעקט צו פערלענגערן די אלקאהאל=קאנצעסיעס.

דער איצטיגער טערמין ענדיגט זיך דעם 31. דעצ.

די קאנצעסיעס וועלען פערלענגערט ווערען.

גרויסע רעפארמען אין די קראנקען=קאסעס

ווארשא, 3. (מעל.)

אויף דער נאהנטסטער זיצונג פון דער רעגירונג וועט דער מיניסטער פרוסטאר אריינטראגען א פראיעקט וועגען סאציאלע פערזיכערונגען. אינ'ם פראיעקט ווערט פארגעזעהן, אז די קראנקען=קאסעס זאלען בעט לווערען אלס א בעזונדערע אינסטיטוציע.

פער'משפט 4 קאמוני. צו 4 חדשים תפיסה און ארויסשיקען פון א"י

ירושלים, 3 דעצעמבער (יט"א) דאס געריכט האט פער'משפט די צוויי יודישע פרויליינס בלימה פאיבוס און חיה ליבסאן צו 4 חדשים תפיסה פאר קאמוניזם און נאכ'ן אפזיצען די שטראף זיי ארויסצושיקען פון לאנד.

פויזנער פויער ערמארדעט זיין גאנצע פאמיליע

פויזען, 3. (ספ.)

אין דארף פיערושיצי האט דער 25=יעהריגער פויער קאנעטשני ערמארדעט מיט א האק זיין מוטער, זיינע דריי ברידער און 2 שוועסטער, דער מערדער איז ארעסטירט.

רוסיש מיט לאטיינישע אותיות

מאסקווא, (א. וו.) „מאסקווער רונדשוי" מעלדעט, אז אין די סאוויעטישע מאסגעבענדע ספערען פערנעמט זיך אלץ מיט'ן פראיעקט צו ענדערען דעם רוסישען אלפאבעט אויף לאטיינישע אותיות.

א משוגע'נער מיט א ביקס אין דער האנד רופט ארויס א געוואלדיגע פאניק אויף די גאסען

דער המון לינטשט איהם און ער שטארבט אין שווערע יסורים

פאריז, 3. (ספ.)

אויף די גאסען פון מארסעל איז געכטען פארגעקומען א פלוצים געיעג נאך א וואנזיניגען איטאליענער, וועלכער האט מיט א ביקס אין דער האנד אנגעמאכט א געוואלדיגע בהלה אויף דער גאס. דער איטאליענער האט שטארק צושלאגען זיין מוטער און דעריבער האט מען אים געפרובט צו שטעלען זיך און פאליציי קאמיסאריאט.

דער איטאליענער האט מיטגענומען א ביקס און 15 קוילען און געגאנגען אין קאמיסאריאט. דארט האט ער הערשאסען דעם קאמיסאר און ארויס אויף דער גאס און אנגעהויבען צו שיסען אין אלע זייטען. פון די קוילען איז שווער פערוואונדעט געווארען א סערזשאנט, און 7 ציוויל=פערזאן. די פאליציי האט געשאסען אויף איהם א שיסעריי און א פערוואונדעטער פון א קויל איז ער געפאלען אנידערגעפאלען אויף דער ערד, דער המון האט זיך דאן געווארפען אויף דעם איטאליענער און איהם צוריסען אויף שטיקער. אויפ'ן וועג אין שפיטאל איז ער געשטארבען.

בעסיעדאווסקי בעשולדיגט די סאוויעטישע אמבאסאדע אין ווארשא

אז זי האט ארגאניזירט אנ'אטענטאט אויפ'ן מארשאל פילסודסקי און אויפ'ן פוילישען גענעראל - שטאב.

פאריז, (ספ.)

אין דעם ארגאן פון די רוסישע עמיגראנטען אין פאריז „פאסלעדניע נאוועסטי" האט זיך בעוויזען א ידיעה, אז דארט וועט בעסיעדאווסקי פערעפענטליכען א רייה נייע קאפיטלען פון זיינע מעמוארען. די מעמוארען וועלען ערשיינען אין א בוך=פארם אין יאנואר 1930. זיי וועלען פערעפענטליכט ווערען אין פויליש, ענגליש, פראנצויזיש, דייטש און רוסיש. געוויסע קאפיטלען פון די מעמוארען וועלען שוין פערעפענטליכט ווערען די טעג. די דאזיגע מעמוארען בעריהרען די טעטיגקייט פון דער סאוויעטישער אמבאסאדע אין ווארשא.

דא וועט ער דערצעהלען וועגען דער ווארשאווער אפטיילונג פון דער „טשעקא", וועגען באטשאפטער אבאלענסקי, דער פירשט=קאמוניסט און מלוכה=ראט, דער מיליטערישער שפיאנאזש נ. פ. או דער קענינג פון די שפיאנען, דאס געהיימניס פון די פעקלעך מיט די בולשטאבען פ. ס. די קאמוניסטישע ארגאניזאציע פון די סאוויעטישע בעאמטע. די אויפרייסען אין די פוילישע רעדאקציעס און אין די לאקאלען פון די פאלניטישע ארגאניזאציעס אין ווארשא. דער סקלאד פון אויפרייס=מאטעריאל אין בנין פון דער אמבאסאדע. א פראיעקט וועגען א דינאמיט=אטענטאט אויפ'ן פוילישען גענעראל=שטאב, אויפ'ן מארשאל פילסודסקי, אויפ'ן מארשאל פאש, און אויפ'ן דיפלאמאטישען קארפוס אין 3. מאי פון יאהר 1923. די טעטיגקייט פון ווייעשערקאווישעס און באנינסקי'ס טעראריסטישע ארגאניזאציע. א פלאן פון אנ'אנפאל אויף סולעיובעק און צו ערמארדען דעם מארשאל פילסודסקי.

וואיקאוו, דער סקאנדאל אין דיפלאמאטישען קארפוס, וואס איז ארויסגערופען געווארען דורך זיין אנקום קיין ווארשא. וואיקאוו'ס רייזעס בענאכט אויף דער ווייסעל. דער האנדעל מיט מענשען. דאס געהיימניס פון די אונגארישע קאמוניסטען. א פלאן פון א בעוואפענטען אויפשטאנד און מזרח=גאליציען און אויף וואהליען, ארגאניזירן אנ'אטענטאט אויפ'ן מארשאל פילסודסקי. דער שאס פון מאווערדא.

לאָדזער טאָגעבלאַט

ד"ר רעדאַקטאָר נעמט־אָן פון 6 ביז 7 אין אָווענד.
נישט בעשטעלטע מאַנוסקריפּטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.
אדרעס: „Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16 Skrz.poczt. 16
טעלעפאָנען: רעדאַקציע 10057. אדמיניסטראַציע 100.47

די סיים־ערעפֿנונג
ביי אַן'אָנגעשטרענגטער שטימונג

מיט געשפּאַנטע און אָנגעשטרענגטע נערווען ערוואַרט היינט גאַנץ פּוילען די ערעפֿנונג פֿון דער נייער סעסיע פֿונ'ם פּוילישען פּאַרלאַמענט.

די 30 טעג, אין וועלכע דער סיים איז געווען אַ נדחה, האָבען געזאָלט אויסגע־נוצט ווערען אויף צו בערוהיגען די גע־מיטער און אָפּצושוואַכען די צווייטצוי־קייט ביי די צדדים. אין פֿלוג האָט זיך אויסגעדאַכט, אַז עס וועט טאַקע אַזוי זיין. די געבליטען וועלען זיך אָפּקיהלען, די מעשה „סיים־פּאָסט" וועט פֿערגע־סען ווערען אין דער פּוילישער פּאַרלאַ־מענט וועט זיך, ווי נישט איז, שוין ווייטער אַזוי שלעפּען איבערן ווענ פֿון האַלב־רוגזה, האַלב־חבה מיט דער רע־גירונג און מען וועט זיך שוין ווי עס איז צוזאַמענלעבען.

אַזוי האָט מען געמיינט, איז אָבער געקומען דער ברוך פֿון דער ענגלישער סאָציאַליסטישע פּאַרלאַמענטאַריער און פֿערקאַלט אַ נייע מרוגן צווישען דער לינ־קער אָפּאָזיציע און די רעגירונג.

דאָס וואָרט פֿון די סאָציאַליסטישע פּאַרלאַמענטאַריער און ענגלאַנד איז היינט אַ גאַנץ וואָגיג וואָרט. זיי שטעהען היינט דאָרט ביי דער מאַכט, און מען דאַרף זיך צו זייער וואָרט צוהערען.

שפּרינגט טאַקע די סאָנאַציע־פּרעסע פֿאַר כעס און ווייזט אָן, אַז די לינקע אָפּאָזיציע אַנגאַזשירט אַן'אויסלענדישע אינטערווענץ אין די אינערליכע פּויליש־שע ענינים. און דאָס האָט אָנגעמאַכט אַזאַ צאָרן, אַז פֿון קיין „פֿרידליכען אויס־גלייך" איז נישט צו שמועסען.

און דערווייל פֿערשפּרייטען זיך ווייטער די פֿערשידענסטע אויסטערלישע קלאַנגען. קלאַנגען, אַז די רעגירונג זאָל פֿונאַנדערלאָזען דעם סיים און נישט אָנ־געבען קיין טערמין פֿון נייע וואַהלען.

קלאַנגען, אַז דער סיים, פֿון זיין זייט, זאָל נישט לעגען קיין אַלט רערויף און זיך ווייטער האַלטען פֿאַר עקזעקוטירענ־דער לענאַל. אַנדערע קלאַנגען זאָגען ווי־דער פֿונקט קאַפּויער: די רעגירונג וועט אָפּוואַרטען מיט איהר קאַמף געגען סיים און זיך בעסער צוקוקען, ווי אַזוי דער סיים פֿיהרט אַדורך די בודזשעט־דעבאַ־טע. אַט ביי אַזעלכע משונה'דיגע און אויסטערלישע געגענזעצליכע פּלאַטקעס טרעט היינט צו דער סיים צו זיינע בעראַטונגען.

דערווייל גרייט מען זיך, די רעגירונג מיט אַלץ, וואָס עס איז נאָר אין איהר מעגליכקייט, פּאַפּולער צו מאַכען ביים פֿאָלק איהרע לאָזונגען וועגען די ענדערונגען אין דער קאָנסטיטוציע.

נאָך די רעדעס פֿון די מיניסטאָרען, ווערט איצט פֿאָרגעבריטט אַפּילו אַ קלאַנג פֿילם פֿאַר פּראָפּאַגאַנדע, אַ מיטעל, וואָס וועט בעשטימט האָבען אַ גרויסע ווידער־קונג אויף די מאַסען.

די אָפּאָזיציע, פֿון איהר זייט, שלאָפֿט אויך נישט. איינגאַנצען לאַנד ווערען דורכגעפֿיהרט מאַסען־מיטינגען מיט פּראָטעסטען געגען די געפּלאַנטע ענדערונגען אין דער קאָנסטיטוציע.

אַלץ איז, אַלזאָ, גרייט, צוגעשפּיצט און דער סוף איז, אַז ביז'ן היינטיגען טאָג ווייסט מען נישט קלאָר, וואָס און ביי וואָס די רעגירונג וועט נעהמען אויף פּשרות, און וואָס און ביי וואָס זי וועט זיין האַרט און נישט נאָכגיבען.

דאָס ברענגט אַריין אַ ווירוואַר אין די מוחות און פֿון דאַנען די פֿערשידענע קלאַנגען, וואָס רייסען די נערווען און שאַפֿען די געשפּאַנטקייט.

אַט ביי אַזאַ שטימונג געפֿינט זיך היינט אויך דער סיים.

—נפ.

יודישע נייעס.

העברעאיש־אונטעריכט אין הומאַניסטישע גימנאַזיעס אין פּרייסען

בערלין (יטא) די בילדונגס־קאָמי־סיע אין פּרייסישען לאַנדטאַג האָט אָנגע־נומען דעם פֿאָרשלאַג פֿון דעם. פּרעלע וועגען איינפֿיהרען אין די הומאַניסטי־שע גימנאַזיעס אין פּרייסען אַ פֿרייווי־ליגען אונטעריכט פֿון דער העברעאישער שפּראַך. די שילער וועלען נישט בעלאַס־טעט ווערען מיט קיין ספּעציעלע קאָס־טען פֿון העברעאישען אונטעריכט.

געשטאָרבען דער יודישער זשורנאַליסט איזידאָר וויינ

ניו־יאָרק (יטא) דאָ איז געשטאָר־בען אין עלטער פֿון 73 יאָהר דער לאַנג־יעהריגער אַרויסגעבער פֿון יודישען וואָ־כענבלאַט אין סינסינאַטי „אַמעריקען איזראַעליט" איזידאָר וויינ. דער פֿער־שטאָרבענער איז אַ זוהן פֿון איינעם פֿון די ערשטע פֿיהרער פֿון רעפֿאָרם־יודענ־טום אין אַמעריקאַ, ד"ר איזאַק וויינ איז אַ שוואָגער פֿון אַרויסגעבער פֿון „ניו־יאָרקער טיימס" אַדאָלף זאַקס.

קאַפּראַל קאַרליק בעפֿרייט

ירושלים (יטא) דער פּאָליציי־קאַפּראַל קאַרליק, וועלכער איז אַרעס־טירט געוואָרען אין צוזאַמענהאַנג מיט דער פֿערעפֿענטליכונג פֿון דער „שוואַר־צער ליסטע" פֿון די פֿערדעכטיגע אין קאָמוניזם, איז בעפֿרייט געוואָרען פֿון אַרעסט.

פֿילם „וואָלגאַ, וואָלגאַ" פֿערבאָטען אין ארץ ישראל.

ירושלים (יטא) דער פֿילם „וואָל־גאַ, וואָלגאַ", וואָס האָט געזאָלט דעמאָנ־סטרירט ווערען אין ארץ ישראל איז דורך דער מאַכט פֿערבאָטען געוואָרען, ווייל די צענזור האָט איינגעזעהן, אַז דער פֿילם בעזיצט אַ באָלשעוויסטישע טענדענץ.

—0—

עס האָבען זיך ווידער אָנגעהויבען בעוויזען אויסוואַנדערער פֿון סאָוויעט־רוסלאַנד

די אמת'ע „קאָמונע".—דער שטומער רוסישער בירגער.—דער אַלטער צוגעקערטער בית־עולם.—אַרעסטירטע רבנים און ציוניסטען.

נאָך נאָר נישט לאַנג איז לעטלאַנד גע־ווען די אַכסניה פֿאַר'ן רוסישען עמי־גראַנט. דאָ פֿלעגט ער דורכלעבען עטלי־כע טעג, פּרוּבען און אָרדנונג זיינע פּאַפּירען, איינקויפֿען זיך צידה לדרך און אַ מענשליכען בגד צוצודעקען זיין גוף, און זיך לאָזען שווימען צו די ברעגעס פֿון דער „גאָלדענער מדינה".

און יענער צייט, מיט עטליכע יאָהר צוריק, ווען אַמעריקאַ איז געווען פֿריי פֿאַר אַלעמען, ווען עס איז נאָך נישט גע־ווען קיין „קוואָטע", האָבען טאָג־טעגליך די באַהנען געבראַכט די איבערוואַנדערע־רער פֿון סאָוויעט־רוסלאַנד. עס איז זיי לייכט געווען צו דערקענען נאָך זייער אויסזעהען און הילוך. צו יענער צייט האָ־בען אין ריגע זיך געעפֿענט צעהנדליגער אַכסניות פֿאַר די רוסישע עמיגראַנטען, און פֿאַר אַ טייל יודען איז דאָס געווען אַ שעהנער מקור פֿון חיונה.

יענע גוטע צייט איז אַוועק. די „קוואָ־טע" האָט פֿאַראַליזירט די רוסישע עמי־גראַציע און פֿערשטומט זענען געוואָרען די וועגען פֿון לעטלאַנד — אין יוצא ואין בא פֿון רוסלאַנד.

ערשט די לעצטע צייט האָבען זיך ווידער אָנגעהויבען בעוויזען וואָגלער פֿון סאָוויעט־רוסלאַנד. די אויסוואַנדערונג קיין בראַזיליען, אַרגענטינאַ, אורוגוואַי האָט זיך פֿערשטאַרקט לעצטענס, מחמת — ווי די אויסוואַנדערער דערצעהלען — מאַכט די סאָוויעט־מאַכט די לעצטע צייט נישט אַזוינע שוועריגקייטען ביים אַרויסגעבען אַרויספֿאָהר־וויזעס.

האָבען זיך טאַקע אָנגעהויבען די לעצ־טע טעג צו בעווייזען פֿון ראַטען־רוס־לאַנד נייע פּנים'ער, וועלכע לאָזען זיך זוכען „גליקען" אין די ווייטע מדינות.

און שוין האָבען מיר זיך דערוואוסט, אַז אויף דער רוסיש־לעטלענדישער גרע־

(אַ בריף פֿון ריגע)

ניץ האָט זיך אָפּגעשפּילט אַ טראַגעדיע: 15 יודישע משפּחות אויסוואַנדערער פֿון ס.ס.ס.ר. זענען געבליבען בעירום ובחוסר כל.

די אַגענטען פֿון ג.פּ.או. האָבען ביי זיי צוגענומען אַלץ, וואָס זיי האָבען פֿער־מאָגט, זיך נישט געשעהמט אויפֿצוציי־הען קושענס, קליידער, אויסגעטוהן גאַ־קעט, אַבי דערטאַפּען אַ ביסעל געלד און זילבער.

עס האָבען נישט געהאָלפֿען די טענות פֿון איינער אַ יודינע:

— ס'טייטש, גוטהאַרציגע משעקיס־טען, דערוואַל זענען מיר נאָך אייערע, מיר האָבען דאָך נאָך סאָוויעטישע פּע־סער, מיר געפֿינען זיך דאָך נאָך אויפֿ'ן באָדען פֿון סאָוויעטען־לאַנד!

— אַ טעות, בירגערקע, — האָט דער גוטהאַרציגער משעקיסט אַ זאָג געטוהן— ווי באַלד איהר האָט אַן'אויסלאַנדס־פּאַס זייט איהר שוין נישט אונזערע!...

אַזוי, אָדער אַנדערש האָבען יודישע אויסוואַנדערער ווידער געגעבען פֿון זיך צו הערען און מיר האָבען זיך אָן זיי דערמאָנט.

דאָ, אין ריגע, הינטער'ן ברוק, איבער דער דווינע געפֿינט זיך זייער „היים". דאָ לעבען בשלום פֿערשידענע יודישע, רוסישע און אוקראַאינישע משפּחות. דאָ אין דער בשותּפֿות'ער היים, וואָס עס האָבען פֿאַר זיי אויפֿגעשטעלט די פֿער־שידענע שוּף־געזעלשאַפֿטען, לעבען בשלום די אַלטע פֿאַרצייטיגע יודישע באַבע מיט איהר יונגען אייניקעל, וואָס האָט זיך אין סאָוויעט־רוסלאַנד געהאָ־דעוועט אויפֿ'ן שוים פֿון „קאָמסאָמאָל", דאָ לעבען פֿרידליך דער יודישער אַרבייטער מיט'ן פֿאַרצייטיגען זיידען, דער יוד מיט'ן דייטש, דער דייטש מיט'ן אוק־ראַאינער.

דאָ גיסען זיך צוגויף דער פֿרומער „אשרי תמימי דרך" פֿון אַלט־פֿרענקי־שען זיידען מיט אוקראַאינישען „וויוט וויכרי", בורדיעגי'ס מאַרש מיט „עוד לא אבדה" — דאָ זענען אַלע איין משפּחה, בעהערשט מיט איין פֿערלאַנג: וואָס גי־כער קומען אין בענעהרטען לאַנד.

תּחילת דערשרעקען זיך די אויסוואַנ־דערער פֿאַר אַ פּנים חדשות. זיי ענט־פֿערען נישט תּיכף אויף אַ פֿראַגע, בעמי־הען זיך אָפּצוטרייסלען פֿון איין אויף אַ דיפּלאָמאַטישען אופֿן. נאָר אַז איהר רעדט זיך מיט זיי פֿונאַנדער, עפֿענען זיי זייער פּעקעל צרות, און דאָס פּעקעל איז גרויס און די צרות אַ סך.

— פֿערשטייט איהר מיך — נישט מיר צו דערקלערען דער פֿערוואַלטער פֿון עמיגראַנטען־הויז — אַמאָל זענען גע־קומען אַהער איינציקע פֿאַרשטעהער פֿון דער ריגער „פּאָלפּרעדסטוואָ". זיי האָבען גענומען אויספֿרעגען די אויסוואַנדערער, ווי זיי פֿילען זיך, — נו, האָבען די אויס־וואַנדערער גענומען דערציילען זייערע צרות וואָס מען האָט זיי אָנגעטוהן אין די פֿער־שידענע אינסטיטוציעס אין ס. ס. ס. ר. געשאָטען שוועבעל און פּעך אויף די טשע־קיסטען און דער סאָוויעט־רעגירונג — איך פֿאַשאַל — אַוועק אַ סדרה פֿון אויסגיסען דאָס ביטער האַרץ. שטעלט זיך פֿאָר זייערע לאַגע, אַז זיי האָבען זיך נאָכדעם דערוואוסט, אַז די פֿאַר, וועמען זיי האָבען אויסגעגאָסען זייערע ביטער געמיט, זענען עס טאַקע די, פֿון וועמען זיי האָבען דערציילט...

דער בירגער אין סאָוויעט־לאַנד איז שטום, פֿאַר איהם רעדען און טעהנען אַנדערע — מען רעדט, מ'טענהט און שרייבט אין נאָמען פֿון רוסישען בירגער, וואָס מ'וויל. איינער איז פֿאַר, דער אַנדערער איז קעגען. דער רוסישער בירגער געפֿינט זיך דאָך תּמיד אין דער לאַגע פֿון אַ בעשולדיגטען, פֿערטיידיגער, פֿאַר־טיידיגען איהם, פּראָקוראָרען בעשולדי־גען איהם און ער אַליין שווייגט...

איז טאַקע אַמאָל נאָך אונטערשטאַנען צו הערען, וואָס דער בעל־דבר אַליין האָט צו זאָגען, און צו זאָגען האָט ער אַ סך.

און פֿון אַלע דריי איז איין אויספֿיהר: בימער, שלעכט, ערגער קאָן נישט זיין! פּרנסה איז נישטאָ, קאָנפֿיסקאַ־ציעס, הויז־אונטערזוכונגען, רדיפֿות. אַט דאָס איז אַלץ.

מ'רודפֿ'ט דעם סוחר, מ'רודפֿ'ט דעם ציוניסט, מ'פֿערפֿאָלגט דעם רעליגיעזען יודען, מ'אונטערדריקט אַפֿילו דעם אַרי־בייטער.

לעצטענס האָט מען אָנגעהויבען שטאַרק צו רודפֿ'ן יודישע כּלי־קודש. אַזוי האָט מען לעצטענס אַרעסטירט דעם רב פֿון שעפּעטאָווקע, לאַבין (וואָ־לינער גובערניע) א. א. שטעטלעך.

„אינטערעסאַנט" איז, ווי מ'בעקימט אַ מעהרהייט שטימען צו קאָנפֿיסקירען בתּי־מדרשים. ערב קאָנפֿיסקאַציע לאָדט מען איין די קוסטאַרען און אַרבייטער צו ג.פּ.או. און מ'דערלאַנגט אַ פּאַפּיר, וואו עס ווערט געשריבען שוואַרץ אויף ווייס, אַז אני החתום מטה, מען זאָל דעם, אָדער יענעם בית־המדרש צונעמען אויף אַ קלוב...

נאָך גיך ווערט געשאַפֿען די „פֿריי־ווי־ליגע" מעהרהייט...

די איבערוואַנדערער האָבען אַ סך צו דערצעהלען און וואָלטען געקאָנט אַ סך אויפֿדעקען:

און וואָס איז דאָס וואונדער. יאָהרען לאַנג האָבען מענשען געמוזט שווייגען, און אַנדערע האָבען פֿאַר זיי גערעדט איצט זענען זיי געקומען צום וואָרט און דערצעהלען זיי האָבען זיי אַ סך, נאָר נישט אַלץ דערצעהלען זיי. אָפּגעוואוינט זיך פֿון רעדען, עפּיס האָבען זיי פֿאַרט מורא...

אַ היגער.

סטאַלין'ס פּריוואַט־לעבען
און ווי אַזוי ער הערשט איבער רוסלאַנד

זיין פֿערטרויטער יודישער סעקרעטאַר, אַ רימער פֿון האָמעל. — זיין פֿריהערדיגע פֿרוי און זיין איצטיגע פֿרוי. — ווי אַזוי ער האָט אָבגעג'גט די ערשטע. — וואָס פֿאַר אַ מענש איז מאָלאָטאָוו, דער מאַן, וואָס שרייבט פֿאַר איהם די וויכטיגסטע ערקלערונגען? — אַנ'אַרט'קעל פֿון בעסעדאָווסקי'ן.

II.

וואָס פֿאַר אַ סאָרט מענש איז קאַהאַנאָוויטש?

מאָלאָטאָוו'ס חבר, וועלכער קאָנקו־רירט מיט איהם אין איינפֿלוס אויף סטאַלינ'ען, איז קאַהאַנאָוויטש. קאַהאַ־נאָוויטש האָט נישט בעקומען קיין שום בילדונג. ער איז אַנ'איינפֿאַכער רימער פֿון האָמעל. ער איז אויסגעוואַקסען אין אַנ'אָרימער יודישער פֿאַמיליע. זיין טאַ־טע איז געווען אַ בעל־מלאכה. גלייך נאָך דער רעוואָלוציע, ווען ער איז אַלט גע־

ווען 23 יאָהר, האָט ער זיך מיט לייב און לעבען אַריינגעוואָרפֿען אין דער אַר־בייט פֿון דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי. ער האָט אַנ'אָנגענעהם געזיכט. ער בע־זיצט אַ שטאַרקע שטימע, איז אַ גוטער רעדנער און ער פֿערמאָגט די פֿעהיגקייט שנעל פֿונאַנדערצוקלייבען זיך אין דעם, וואָס עס קומט פֿאַר אַרום איהם. אַ דאַנק זיינע נאַטירליכע פֿעהיגקייטען האָט ער זיך זעהר שנעל אַרויסגערוקט אין די ערשטע רייהען פֿון די רעוואָלוציאָנערע טוער. ער האָט אָנגעהויבען זיין קאַריע־רע אין יאָהר 1919 אַלס פֿאָרזיצענדער פֿון עקזעקוטיוו־קאָמיטעט פֿון ניזשני־נאָווגאָראָדער גובערניע. (דאָס איז אונ־געפֿעהר אַזאַ אַמט ווי אַ גובערנאַטאָר אין די אַמאָליגע יאָהרען. — רעדאַקציע)

ער איז געווען דער פֿאָרזיצענדער פֿון די פּראָפֿ. פֿעראיינען אין האָמעל. שפּע־טער איז ער אָנגעקומען אַרבייטען אין הויפּט־סעקרעטאַריאַט פֿון דער אַלרוסי־שער קאָמוניסטישער פּאַרטיי. אין יאָהר 1923 איז ער געוועהלט געוואָרען אין צענטראַל־קאָמיטעט פֿון דער קאָמוניס־טישער פּאַרטיי און האָט גלייך בעקומען אַ פֿעראַנטוואָרטליכען אַמט.

אין יאָהר 1926, ווען אויף אוקראַאי־נאַ איז פֿאָרגעקומען אַ קריזיס אין דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי, האָט מאָסקווא פֿאָרגעלעגט דריי קאַנדידאַטען אויפֿ'ן אַמט פֿון גענעראַל־סעקרעטאַר פֿון דער אוקראַאינישער קאָמוניסטישער פּאַרטיי: מאָלאָטאָוו'ן, קאַהאַנאָוויטש'ן און אָרד־זשאָניקידזע'ן.

דער ביטערער פּעטראָווסקי, דער פֿאָר־זיצענדער פֿון אוקראַאינישען עקזעקוטיוו־קאָמיטעט פֿון די סאָוויעטען, דער „פּרע־זידענט" פֿון גאַנץ אוקראַאינאַ, האָט ניט געוואָלט האָבען נעבען זיך אַ ווילטיגע קאָמוניסטישע פֿיגור, האָט ער דעריבער אויסגעקליבען פֿון די אַלע דריי דעם ווע־ניגער בעוואוסטען קאַהאַנאָוויטש'ן און... ער האָט אַ ביטערען טעות געהאַט... קאַ־האַנאָוויטש האָט אויף אוקראַאינאַ אַרויס־געוויזען אַ מערקווירדיגע פֿעהיגקייט צו־צופּאַסען זיך צו די אומשטענדען, ווי אויך גרויסע פֿעהיגקייטען אַלס מליצה־פֿערוואַלטער. ער האָט גלייך איינגעזעה־הען, אַז זענען איהם קאָנען אַרויסטרע־טען זעהר שטאַרק די אוקראַאינער. ער־שטענס דערפֿאַר, וואָס ער איז אַ יוד, און צווייטענס דערפֿאַר, וואָס ער איז אַ „פֿרעמדער", וועלכער איז אַראָפּגעשיקט געוואָרען קיין אוקראַאינאַ פֿון מאָסקווא. האָט ער זיך גלייך אַוועקגעזעצט שטודי־רען די אוקראַאינישע שפּראַך. יעדען טאָג פֿלעגט ער דריי־פֿיר שעה לערנען אוקראַאיניש און אַזוי האָט ער אין פֿער־לויף פֿון עטליכע מאָנאַטען אויסגעלערנט

זיך צו האַלטען אַ רעדע אויף אוקראַאי־ניש. פּעטראָווסקי האָט זיך דערשראָקען און האָט אָנגעהויבען נעגען איהם אַ בּי־טערען קאַמף. צווישען אַנדערע מיטלען האָט ער, צום ביישפּיל, אויך אָנגעוואָנ־דעט אַזאַ: ווען קאַהאַנאָוויטש איז גע־קומען פֿון אורלויב, האָט ער זיך דער־וואוסט, אַז מען האָט פֿאַר איהם בעשטימט אַ נייע וואוינונג איז אַ פּראַכט־פֿולען הויז אויף איינער פֿון די שענסטע גאַסען פֿון כאַרקאָוו. דאָס הויז איז אויס־געשטאַטעט געוואָרען מיט די בעסטע און טייערסטע מעבעל. דאָס אַלץ האָט פּעטראָווסקי געטוהן, די צו דיסקרעדיטי־רען דעם גענעראַל־סעקרעטאַר קאַהאַנאָ־וויטש'ן אין די אויגען פֿון די כאַרקאָווער אַרבייטער, וועלכע זענען זעהר עמפּפֿינד־ליך צו אַזוינע זאַכען. קאַהאַנאָוויטש האָט פֿערשטאַנען פּעטראָווסקי'ס מאַ־נעוור. ער האָט זיך גוט צוקרינט מיט איהם דערפֿאַר און האָט זיך בעזעצט אין אַ האָטעל. דאַן האָבען די אוקראַאינישע מיטגלידער פֿון צענטראַל־קאָמיטעט אָנ־געהויבען נעגען קאַהאַנאָוויטש'ן אַנ'אָפֿע־נע אַנטיסעמיטישע אַגיטאַציע.

— עס איז אַבסאָלוט נישט דערלאָז־באַר, האָבען זיי גע'טענה'ט, אַז אויפֿ'ן פּאָסטען פֿון גענעראַל־סעקרעטאַר פֿון דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי זאָל זיך געפֿינען אַ יוד. דאָס קאָן אַרויסרופֿען אַ פּאָגראָם־שטימונג ביי די מאַסען.

עס האָט זיך אָנגעהויבען אַנ'אָפֿענע מלחמה. סטאַלין האָט זיך אַריינגעמישט און האָט געוואָלט שלום מאַכען צווישען

(ענדע זייט 6).

אַ יוד אָבגעקויפֿט אין פּאַריז גיטער פֿון פּויבסט

פּאַריז. — אין „לאַ פֿראַנס", אַ צייטונג, וואָס ערשיינט אין באָרדאָ, דער צעהלט דער פּאַריזער קונסט־קריטיקער נ. פּאָוולאָווסקי פֿאָלגענדע געשיכטע:

„דער פּויבסט — (ווער וואָלט דאָס געגלויבט?) האָט געהאַט פֿון לאַנגע יאָה־רען אַ סך באָרדען אין פּאַס. פֿיל גע־שעפֿטסלייט האָבען געוואָלט אָפּקויפֿען די ערד און האָבען נישט געקענט. מען האָט געשטעלט אין בעוועגונג אַלע רע־דער פֿון וואַטיקאַן: גוטע און פֿרומע קאַטאָליקען האָבען זיך גערעגט אין דער ברייט און אין דער לענג. מען האָט זיך אַלץ איבערגעבויטען. די ערד איז פֿער־קויפֿט געוואָרען, אָהן שוועריגקייטען, צו איינעם, וואָס האָט זיי געקויפֿט פֿאַר 300

פֿראַנק אַ מעטער און פֿערקויפֿט זיי איצט פֿאַר 1500 פֿראַנק. עס שטעלט זיך אַרויס, אַז די אמת'ע משקאָוועס זיינט פֿון דער געשיכטע איז אָט אַזוי: דער אָפּ־קויפֿער איז אַ יוד. זאָל דאָס זיין דער בע־וואוסטער „יוד פֿון פּויבסט", פֿון וועל־כען מען האָט נישט לאַנג אויפֿגעפֿיהרט אַ פּיעסע אין אַ פּאַריזער אַוואַנגאַרדה טעאַטער.

אַזוי דערצעהלט די געשיכטע דער פֿראַנצויזישער שריפֿטשטעלער פּאָוולאָוו־סקי. די פּיעסע איז פֿון ערמאַנד פֿלע־„לע זשואיף דע פּאַס", וועלכע איז גע־שפּילט געוואָרען אין „טעאַטער דע־אַר" — אין פּאַריז.

די נייע שמד־פֿיל יודען צום שמד

בודאַפּעסט (יטא) דאָ זענען פֿער־עפֿענטליכט געוואָרען די רעזולטאַטען פֿון דער אַנקעטע, וואָס דער בודאַפּעשטער ראַבינאַט האָט דורכגעפֿיהרט צווי־שען די גע'שמד'טע יודען, אַנפֿרעגענ־דיג זיי וועגען די מאָטיווען, וואָס האָ־בען זיי בעוואויגען צו פֿערלאָזען די אמונה פֿון זייערע אבות:

די גרעסטע מעהרהייט בעדויערט דעם שמד און מאָטיווירט דעם שריט דער־מיט, וואָס זיי זענען געווען געצוואונ־גען דערצו צוליב'ן נויט, ווייל פֿאַר אַ יוד איז אומעגליך צו בעקומען נישט נאָר אַנ'עפֿענטליכען פּאָסטען, נאָר אַפֿילו בעשעפֿטיגונג אין פֿריוואַטע אונטער־נעמונגען. כּדי נישט פֿערלירען דאָס שטי־קעל ברויט און זיין פֿעראָרטייל'ט אויף הונגער, זענען פֿיל יודישע אָנגעשטעל־טע געצוואונגען צו ענדערן זייער רעליגיע.

די ראַבינאַט־פּראָפּאַגאַנדע ענטהאַל־טען פֿיל דראַמאַטישע ערקלערונגען פֿון די מויך־קאָנדיטאַטען, וועלכע האָבען זיך אין גרויס פֿערצווייפֿלונג נאָכוועט בעראַ־טען מיט זייערע קרובים, וואָס איז אַ קלענערער חטא: צו איבערגעהן צום קאַטויליזם אָדער צו פּראָטעסטאַנטי־שען גלויבען.

„מאַנטשעסטער גאַרדיאַן" וועגען די ענגלישע אויפֿגאַבען אין א"י

„די ראַסען־אַנטאַגאָניזמען דאַרפֿען פֿערשווינדען אין אַלפּאַלעסטינישען שמעלץ־טאָפּ".

לאָנדאָן (יטא) די ענגלישע פּרעסע ווידמעט בסדר פֿיל אויפֿמערקזאַמקייט דער פֿראַגע אין ארץ ישראל, הגם עס מערקט זיך אין אַלגעמיינען אַ געוויסע צו־ריקגעהאַלטענקייט, בעזונדערס אין אַזעלכע פֿיהרענדע פּרעסע־אָרגאַנען ווי „טיימס" און „אָבסערווער".

די דאָזיגע צייטונגען פֿערעפֿענטליכען מעהרסטענס אינפֿאָרמאַטיווע אַרטיקלען אַרויסוואַזענדיג די טענדענץ אָפּצוהאַל־טען זיך אָנצונעמען אַ שטעלונג צו דער יודיש־אַראַבישע פֿראַגע ביז עס וועלען נישט בעקאַנט ווערען די רעזולטאַטען פֿון דער בריטישער אויספֿאָרשונגס־קאָ־מיסיע.

„מאַנטשעסטער גאַרדיאַן" פֿערעפֿענט־ליכט אַ גרויסען לייט־אַרטיקעל וועגען דער צוקונפֿטיגער ארץ־ישראל־פּאָליטיק. די צייטונג אַנאַליזירט די יודישע און אַראַבישע רעכט אויף ארץ ישראל און קומט צום אויספֿיהר, אַז די רעכט פֿון די אַראַבער שטיצען זיך אויף אַ ריין מאַטעריעלען באַזיס, בעת די יודישע רעכט זענען ריין סענטימענטאַלע. אָבער הן די ערשטע, ווי די אַנדערע מוזען גע־שיצט ווערען דורך גרויס־בריטאַניען אויף וויפֿיל זי האָט נישט בדעה צו רע־גירען פֿון ארץ ישראל־מאַנדאַט. שוין דער פֿאַקט אַליין פֿיהרט אַריין דעם עלע־מענט פֿון קאָמפּראָמיס אין דעם ארץ־ישראל־פּראָבלעם.

„מאַנטשעסטער גאַרדיאַן" געפֿינט אַיין אַז אין אונצווייגען מאָמענט קען ארץ ישראל נישט בעקומען די פֿאָרם פֿון אַ זעלבסט־רעגירונג. דאָך מוז די דאָזיגע פֿראַגע אויפֿגעהויבען ווערען. פֿאַרוואָס — פֿרעגט די צייטונג — זאָל דער אַראַבער אין ירושלים זיין ווענינער פּריווילעגיר־טער ווי זיין ברודער אין באַגדאַד און

פֿאַרוואָס זאָל דער יפֿו'ער יוד בלייבען הינטערשטעליג לגבי זיין לאַנדסמאַנער קוזין?"

די איינציגע לעזונג אין דער פֿראַגע זעהט די צייטונג אין פֿערבייטען די איצ־טיגע נאַציאָנאַל־רעליגיעזע טרייב־קרעפֿ־טען פֿון דער ארץ ישראל פּאָליטיק, אויף מאָטיווען פֿון עקאָנאָמישע אינטע־רעסען אָדער פּאָליטישע אידעאַלען, מיט אַנדערע ווערטער: אַנשטאָט די איצטי־דאָמינירענדע ראַסען־צוטיילונג זאָל איינ־טרעטען די פּאַרטיי־צוטיילונג. די צייט־טונג זעהט איין די פּליכט פֿון בריטישען מאַנדאַטאַר און ערמוטיגען די דאָזיגע ענטוויקלונג ביז דער שאַפֿונג פֿון אַנ'

אַלפּאַלעסטינישען „שמעלץ־טאָפּ".

די וואָכענשריפֿט „ניר־איסט אינדיאַ מאַגאַזין", וואָס ווערט בעטראַכט אַלס דער אָרגאַן פֿון קאָלאָניאַל־אַמט, פֿער־עפֿענטליכט אין זיין לעצטען נומער אַ לייט־אַרטיקעל, אין וועלכען עס ווערט קריטיקירט די שטעלונג פֿון דער מאַנ־דאַט־קאָמיסיע ביים פֿעלקער־בונד. צום בריטישען פֿאָרשלאַג וועגען שאַפֿען אַנ־אינטערנאַציאָנאַלער כּותל מערבי קאָמי־סיע. די צייט־שריפֿט האַלט, אַז די שטע־לונג פֿון פֿעלקערבונד דאַרף אָנרעגען די בריטישע מאַנדאַט־מאַכט צו אַנ'ענט־שלאָסענער רעגירונגס־פּאָליטיק אין ארץ ישראל.

דער „ועד העזרה" אין ירושלים
וואָס ערקלערט מען אין „ועד העזרה" וועגען לעצטען אינצידענט?

ירושלים. (יטא) אין צוזאַמענ־האַנג מיט דעם אינצידענט, וואָס האָט זיך אָפּגעשפּילט אין לאָקאַל פֿון „ועד העזרה" בעת וועלכען אַ המון יודען האָט אויסגעבראָכען די טירען און שויבען אין „ועד העזרה"־אַמט, האָט דער ספּע־ציעלער קאָרעספּאָנדענט פֿון דער יודי־שער טעלעגראַפֿען־אַגענטור, דער אַמע־ריקאַנער זשורנאַליסט ה' סאָלאָוו זיך געוועגדעט נאָך אויפֿקלערונגען וועגען דער הילפֿס־טעטיגקייט פֿון „ועד העז־רה" צום לייטער פֿון לעצטען מצד דעם ועד הלאומי ה' טשאַרלז פּאַסמאַן.

ה' פּאַסמאַן ערקלערט, אַז די הילפֿס־אַרבייט געהט צו אַזוי שנעל ווי מעגליך. דער קאָמיטעט האַלט אָפּ יעדען אָווענד 4־שעה'דיגע זיצונגען אויף וועלכע עס ווערען בעטראַכט אַלע פֿאַלען. דער איצ־

טיגער טעמפּאָ פֿון דער טעטיגקייט קאָן נישט פֿערשנעלערט ווערען, נישט ריזי־קירענדיג דאָס ערטייילען שטיצע פֿער־זאָגען, וואָס זענען באמת גאָרנישט נויטי־בעדערפֿטיג. ה' פּאַסמאַן ערקלערט, אַז אין דעם לעצטען אינצידענט האָבען זיך בעטייליגט פֿיל בערזאָנען, וואָס שטרע־בען צו בעקומען געלד פֿון הילפֿס־קאָמי־טעט, כּדי אויסצומיידען אַרבייט. פֿיל צווישען זיי זענען אַזעלכע, וועלכע האָ־בען זיך אָפּגעזאָגט אָנצונעמען אַרבייט וועלכע מען האָט זיי פֿאָרגעלעגט מצד דעם קאָמיטעט. דורך די דאָזיגע עלע־מענטען ווערען דעמאָראַליזירט אויך פֿיל ערליכע מענשען, וואָס וואָלטען זיך גערן אומגעקעהרט צו זייערע נאָרמאַ־לע בעשעפֿטיגונגען.

לאדזער כראניק

מעלדונגס-פארשריפטען
אלע פאראיינפאכט ווערן

די אדמיניסטראטיווע מאכט פראיעקטירט צו פאראיינפאכען די מעלדונגס-פליכט אזוי, אז די הויז-מעלדונג און די מיליטערישע מעלדונג זאל קאנען דורכגעפיהרט ווערן אין די בעטרעפענדע פאליציי-קאמיסאריאטען. אויסערדעם זאל אפגעשאפט ווערן די פליכט פון אויסמעלדען זיך. וועגען דעם וועט אינגיכען ערשיינען א פעראָרדנונג.

„פאלאניא-רעסטיטוטא"
פאר 2 לאדזער

דער הויפט-דירעקטאר פון דער לאדזער עלעקטראווניע, אינזש. עדוואַרד אולמאן, ווי אויך דער נאטשעלניק פון דער סטאטיסטישער אפטיילונג ביים מאגיסטראט, ה' עדוואַרד ראסעט, זיינען באשאנקען געווארען מיט'ן אפיציר-קרייץ פון ארדער „פאלאניא רעסטיטוטא".

אלע מוזען זיך אפשטעלן
ווען פייערלעשער פאהרען

די קאמאנדע פון די לאדזער פייערלעשער האט בעשלאסען זיך צו ווענדען צו דער לאדזער פאליציי-מאכט מיט דער ביטע ארויסצוגעבען א פעראָרדנונג וועגן בעשטראפען די אויטאמאבילען און דראזשקע-בעזיצער (אדער זייערע אגענטער), וועלכע וועלען בעשווערען די פייערלעשער און פאהרען אויספיהרען זייערע פליכטען ביי שרפות.

די הויך פון דירה-געלד
אין די שטאטישע ארבייטער-הייזער
וועט די טעג בעשטימט ווערען

אויף דער נאהענטסטער מאגיסטראט-זיצונג, וועט בעשטימט ווערען די הויך פון דירה-געלד אין די ארבייטער-הייזער, וואס די שטאט האט אויפגעבויט אויפ'ן קאנסטאנטינער וועג.

ווי בעקאנט, האט דאס אינערן-מיניסטעריום בעאויפטראגט די וואיעוואדשאפט, זי זאל זיך בעמיהען, עס זאל געשאפען ווערען א ספעציעלע קאמיסיע, וועלכע זאל רעגולירען דער פראגע. די קאמיסיע האט איהרע ארבייטען שוין פערענדיגט. איצט וועט אין דעם עניין זאגען דאס לעצטע ווארט דער מאגיסטראט. דאס דירה-געלד אין די ארבייטער-הייזער זאל צוגעפאסט ווערען צו די צאהלונגסמעגליכקייט פון די קומענדיגע לאקאטארען, און נישט לויט דער קאלקולאציע פון די אמארטיזאציע-קאסטען און פראצענטירונג.

ווי הויך וועט זיין די שטיצע
פאר ארבייטסלאזע אין די ווינטער-חדשים?

(§) מיר האבען שוין נעכטען געשריבען, אז א דעלעגאציע פון טעקסטיל-קלאסען פאראיין איז ארויסגעפאהרן קיין ווארשא מיט'ן צוועק צו אינטערווענירען ביים ארבייטס-מיניסטער וועגען הילף פאר די ארבייטסלאזע פון לאדז.

אין ווארשא האט זיך ארויסגעוויזען, אז מיניסטער פריסטאר האט נישט קיין צייט געהאט אויפצונעהמען די דעלעגאציע, הגם די אודיענץ איז געווען אנ'אפגעשמועסטע. צוליב דעם איז די דעלעגאציע אויפגענומען געווארען דורכ'ן דעפארטאמענטס-דירעקטאר ה' שובארטעוויטש. די דעלעגאציע האט פארגעשטעלט דעם דירעקטאר שובארטעוויטש די פאסטולאטען פון טעקסטיל-פראלעטאריאט און געפאדערט צו מילדערן די נויט פון די ארבייטסלאזע.

דער דעפארטאמענטס-דירעקטאר האט אין זיין ענטפער ערקלערט, אז דער גורל פון די ארבייטסלאזע איז נאהענט צום הארצען פון ארבייטס-מיניסטער; די רעגירונג טוט אלץ, כדי צו העלפען די הונגערענדע. עס איז אפילו שוין בעשטימט געווארען א לעבענס-מיטעל-אקציע אויף ווינטער. פאר דער אלגעמיינער שטיצע איז בעשטימט געווארען א נייער סיסטעם. א פריילעדיגער וועט בעקומען 20 זל.; א פאמיליע ביז 3 פערזאן וועט קריגען 30 זל.; א גרעסערע פאמיליע וועט בעקומען צו 45 זל. א חודש. עס איז מעגליך, אז די ארבייטסלאזען-שטיצע וועט אויסגעצאהלט ווערען אין פראדוקטען אדער אין געלד. קיין בעהייצונגס-אקציע איז די רעגירונג נים ביכולת דורכצופיהרען. דערפאר וועט צוגעשטעלט ווערען דעם מאגיסטראט קויהלען, וואס וועלען פערקויפט ווערען די ארבייטסלאזע צו עקספארט-פרייזען.

די שטיצע-אקציע פון דער רעגירונג איז בעשטימט אויף די חדשים נאוועמבער, דעצעמבער, יאנואר, פעברואר. אויך די פראגע פון די סעזאן-ארבייטער וועט גינסטיג ערלעדיגט ווערען. אויף ווייטער צו פיהרען די סעזאן ארבייטען האט דאס מיניסטעריום אסיגנירט פאר לאדז 50.000 זל.

* * *

(וו) דאס ארבייטס-מיניסטעריום האט בעשלאסען צו פערלענגערען אויף ווייטערדיגע 17 וואכען דעם טערמין פון אונטערשטיצונגען פאר ארבייטסלאזע פון לאדז און דער לאדזער וואיעוואדזטווע. די אונטערשטיצונגען וועלען פערלענגערט ווערען פאר די אלע ארבייטסלאזע, וועלכע האבען פערלוירען אדער פערלירען די רעכט אויף שטיצע ביז'ן 31. דעצעמבער 1929.

—0—

פון די קינאס

„די מאסקעס פון ערווין ריינער" אין „לונא"

אין „לונא" געהט איצט א שעהנער פילם, בעארבייט לויט'ן בעקאנטען ראמאן פון יעקב וואסערמאן „די מאסקעס פון ערווין ריינער". דער הויפט-העלד איז א בעקאנטער ווינער פרויען-פערפיהרער, וועלכער געהערט צו דעם טיפ מענער, וואס זענען זיכער, אז קיין שום פרוי וועט זיך איהם נישט קאנען אנטקעגענשטעלען. בעקענענדיג זיין הארציגען פריינד מאנפרעד'ס כלה, און נישט קאנענדיג זי בעצווינגען, פינאנסירט ער מאנפרעד'ס עקספעדיציע קיין בארנעא, מיט דער אבזיכט, פון איהם פטור צו ווערען און זי לייכטער צו בעזיצען. אויסנוצענדיג מאנפרעד'ס אבוועזענהייט, פערווארפט ער, ערווין, זיין נעץ איבער דעם גאנצען מעדעל, כדי מיט איהר זיך צו קענען פערוויילען, אזוי ווי ער פלעגט טאן מיט אלע מיידלעך.

די הויפט-ראלע פון ערווין ריינער אלס ניט-צעמינגער דאן-זשואן שפילט דער בעריהמטער שוישפילער זשאן גילבערט, די רעשט ראלען קרעאירען די רייצענדע אלמא רובענס און די רענאמירטע ווינער שעהנהייט עווא פאן בערנע.

L.

—()—

ווער ווייסט?

א לאנג-געקליידעטער יונגערמאן, 22 יאהר אלט, הויך-געוויקסיג, שווארצע האר, הייסט לייבעל איז אוועק פון דער היים שוין צוויי מאָג צייט. ווער ס'ווייסט פון איהם ווערט געבעטען צו וויסען צו טון, קאמיענגא 18, ביי סאבאל.

קאנטראל-פערזאמלונגען
פון די יאהרגענג 1904, 1889 און 1902.

היינט, דארפען זיך צושטעלען צו די קאנטראל-פערזאמלונגען אין לאקאל נאווא-טארגאווא 18 די רעזערוויסטען פון יאהר-גאנג 1889 (קאטעגאריעס A, C, D, און C איינס, C צוויי) וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון דעם 2, 3, 5, 8 9 און 11 קאמיסאריאט און זייערע פאמיליע-נעמען הויבען זיך אן מיט די אותיות.

P

אין לאקאל אויף נייע-ציגעל-גאס 51 דארפען זיך צושטעלען די רעזערוויסטען פון יארגאנג 1902 פון 7 קאמיסאריאט וואס זייערע פאמיליע-נעמען הויבען זיך אן מיט די אותיות.

I – O

איינשליסליך

מארגען, פרייטאג, דארפען זיך צושטעלען צו די קאנטראל-פערזאמלונגען אין לאקאל נאווא-טארגאווא 18 די רעזערוויסטען פון יאהר-גאנג 1889 (קאטעגאריעס A, C, D, און C איינס, C צוויי) וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון דעם 2, 3, 5, 8, 9 און 11 קאמיסאריאט און זייערע פאמיליען-נעמען הויבען זיך אן מיט אותיות:

R

אין לאקאל אויף ניי-ציגעל-גאס 51 דארפען זיך צושטעלען די רעזערוויסטען פון יאהר-גאנג 1902 די וועלכע וואוינען אין שטח פון 7 קאמיסאריאט און זייערע פאמיליע-נעמען הויבען זיך אן מיט די אותיות.

P – Ż

איינשליסליך

אדער אלערע, אדער ראטמאן
ביידע אמטען צוזאמען טאר מען נישט פערנעמען

(וו) די וואיעוואדזטווע ווי אויך דאס שול-קוראטאריום האבען אויפגעפאדערט די לעהרער פון די „פאווזשעכנע" שולען, וועלכע זענען גלייכצייטיג ראטמענער, אז זיי זאלען זיך אפזאגען פון זייערע מאנדאטען, עווענטועל זאלען זיי רעזיגנירען פון לעהרער-בערוף. אין רעזולטאט פון די דאזיגע ברוף, האבען פיר לעהרער פון דער פראווינץ געלעגט זייערע מאנדאטען אין שטאט-ראט, אנדערע האבען זיך אפגעזאגט פון דער לעהרערשאפט.

פאטאלער צוזאמענשטויס פון א טראמוויי מיט א וואגען

(וו) אויף קאנסטאנטינער 171. איז נעכטען ארויפגעפאהרען דער טראמוואי אויפ'ן וואגען פון פויער אנדזשעי נאוואק. דער פויער איז פון שטויס ארויס מיט אפגעשניטענע פיס און א צושטויסענעם קערפער. נאוואק איז אפגעפיהרט געווארען אין שפיטאל.

10 טויזענד דאלאר פאדערט ה' זילבערשטיין פאר זיין „חזקה" אויף דער מקוה, זאבאדניא 56
זונטאג וועט דער ראבינאט ארויסטראגען זיין פסק-דין וועגען דעם

לויט א בעשלוס פון דער קהלה-פערוואלטונג דארף ביז דעם קומענדיגען זונטאג ארויסגעפיהרט ווערען די דין-תורה צווישען דער קהלה מיט דעם ה' זילבערשטיין, וועלכער האט א „חזקה" אויף דער איינציגער פאכט פון דער מקוה אויף זאבאדניע 56.

זונטאג וועט ארויסגעטראגען ווערען דער פסק-דין פון ראבינאט, צי זילבערשטיין זאל ווייטער בלייבען ביי דער פאכט, אדער ער זאל די מקוה צוריק אפגעבען אין רשות פון דער קהלה. ווי מיר דערוויסען זיך פערלאנגט זילבערשטיין קודם כל א מענה פון חזקה און צווייטענס, אויב מען וועט איהם די מקוה „צונעהמען", זאל מען איהם ארויסצאהלען 10 טויזענד דאלאר, וואס עס זאלען איהם האבען געקאסט די פערשידענע רעמאנטען פון דער מקוה און א חוץ דעם אויך — א גרעסערע סומע אפטרעט געלד.

משיקאווע, ווי עס וועט אויספאלען דער פסק-דין.

„נאדזארען" זאלן קענען בעקומען נאר די פירמעס, וואס פיהרען געשנירטע האנדעלס-ביכער
א פראיעקט אין לאדזער האנדעלס-קאמער

(—) אין לאדז האבען די געריכטס-אויפזיכטען אנגענומען אנ'עפידעמישען כאראקטער. „נאדזארען" איז געווארען א מעשה בכל יום. די צרה'דיגע צייט, די סיטואציע און דער מבול באנקראטען קוועטשט אלעמען צו ביים האלז. מ'וויל עס מודה-זיין, און מ'מוז עס מודה זיין. פאראן אבער אויך אפיקורסים אין ווירטשאפטליכען לאדז, וועלכע טענה'ן, אז נישט אלעמען „קוועטשט" אויף אזוי פיל, אז זיי זאלען זיך מוזען בעשיצען מיט א געריכטס-אויפזיכט.

די דאזיגע פראגע האט שוין געהאט אנ'אפקלאנג אין דער לאדזער האנדעלס-קאמער. איינער פון די לאדזער אינדוסטריעלער אין דער האנדעלס-קאמער, האט, נעמליך, ארייגעטראגען א פארשלאג אונטערצונעמען שריט ביי דער צענטראל-מאכט מכח בעגרענעצען דאס ארויסגעבען געריכטס-אויפזיכטען. דער פארשלאג האט בעקומען די הסכמה פון דער אדמיניסטראטיווער קאמיסיע ביי דער „קאמער" ווי אויך פון כמעט אלע לאדזער האנדעלס-ריכטער.

ווי מיר הערען פון א גלויבענס-ווירדיגער קוועלע, איז דער דערמאנטער פארשלאג שוין בעטראכט געווארען אויף א געשלאסענער זיצונג פון דער קרעדיט- און פינאנץ-קאמיסיע ביי דער האנדעלס-קאמער.

דער פראיעקט-געבער, ווי אויך די אנהענגער פון דעם פראיעקט ווילען, אז געריכטס-אויפזיכטען זאלען בעגרענעצט ווערען אויף אזא אופן, אז א „נאדזאר" זאלען קענען בעקומען נאר אזעלכע פירמען, וועלכע פיהרען געשנירטע האנדעלס-ביכער.

דער מאטיוו דערצו איז אזעלכער, אז נישט דארפענדיג בעווייזען פאר'ן געריכט זיין געקוועלטע פינאנציעלע לאגע דורך רעגעל-געפיהרטע, געשנירטע ביכער פון זיין אונטערנעהמונג (נאר עס זענען גענוג געוועהנליכע האנדעלס-ביכער, וועלכע בעווייזען, אז דער אקטיוו איז העכער פון פאסיוו), קאן א נישט-געוויסענהאפטער סוחר בענעהן אויף אזא אופן מיסברויכען, גענוסענדיג דערביי פון א „נאדזאר".

אבער די פראגע איז שוין פארגעקומען א גענעראל-דעבאטע אויך אין דער פינאנץ-קאמיסיע. טייל רעדנער האט איינגעזעהן, אז עס איז אונמעגליך דורכצופיהרען דעם פראיעקט וועגען בעגרענעצען דאס ארויסגעבען די „נאדזארען", ווייל דאס געזעץ זעהט נישט פאר, אז כדי צו בעקומען א געריכטס-אויפזיכט איז נויטיג פארצושטעלען געשנורטע האנדעלס-ביכער. דאס רוב האט זיך אבער ארויסגעזאגט פאר'ן דורכפיהרען די פראיעקטירטע רעפארם.

אויף דער קומענדיגער זיצונג און די נאהענטסטע טעג, זאל דער ענין ערלעדיגט ווערען.

די הוצאה איז לאדז ביליגער
אבער מיט'ן חשבון שטימט עפעס נישט.

(—) די קאמיסיע פעסטצושטעלען די ענדערונגען פון דער לעבענס-הוצאה ביי אונז אין לאדז האלט, ווי בעוואוסט, אפ יעדען חודש א זיצונג און אויפ'ן סמך פון סטאטיסטישען מאטעריאל שטעלט זי פעסט צי די חיונה איז דעם חודש טייערער געווארען, אדער ביליגער.

די לעצטע זיצונג פון דער קאמיסיע האט פעסטגעשטעלט, אז די חיונה אין לאדז איז דעם פארגאנגענעם חודש ביליגער געווארען אויף א האלבען פראצענט.

אזוי שטעלט פעסט די קאמיסיע. לויט די נייע פרייזען פון ברויט שטימט אבער דאכט זיך נישט דער חשבון...

גליק און אומגליק
נאכ'ן בערזען-קראך אין ניו-יארק
(א בריף פון ניו-יארק)

גרויס זענען די טראגעדיעס, וואס שפילען זיך איצטער אפ אין טויזענדער און טויזענדער פאמיליעס איבער דעם גרויסען קראך אויף וואל-סטריט, וואו גרויסע פערמעגענס זענען אינגאנצען אפגעווישט געווארען, עס איז אבער פאראן נאך א ווינקעל, וואס איז נאך ביז איצט נישט אנגערוהרט געווארען אין די אלע בעשרייבונגען, און דאס איז די „ליכטיגע" זייט פון דעם גרויסען קראך.

ווי מאדנע דאס זאל נישט אויסזעהן, איז דאך א פאקט, אז זעהר א סך פרויען פערהייראטע פרויען זענען אויפגעריכט געווארען א דאנק דעם גרויסען קראך...

זיי האבען זיך דערמיט שטארק דערפרעהט. עס איז זיי, א דאנק דעם, ליכטיגער געווארען אין די אויגען.

און א סך פון זיי האבען ביי זיך אין הארצען געדאנקט דעם שיקזאל, וואס ער האט דערפיהרט דערצו, אז עס זאל אויף וואל-סטריט פארקומען אזא גרויסער קראך און מענשען זאלען פערלירען זייערע פערמעגענס.

און מיינט נים, אז די דאזיגע פרויען האבען זיך אזוי שטארק דערפרעהט מיט דעם גרויסען קראך אויף וואל-סטריט דערפאר, וואס זייערע שונאים האבען פערלוירען א סך געלד.

ניין, נים זייערע שונאים, נים קיין פרעמדע מענשען, אין וועלכע זיי האבען זיך געוואלט דערלעבען א נקמה, נאר זייערע אייגענע מענער...

רייכקייט אין דער פאמיליע איז נים אלע מאל א גליק פאר דער פרוי. אמאל איז דאס פאר איהר נאר אנ'אומגליק...

ווען דער מאן איז נים רייך, ווען ער האט נים די מעגליכקייטען נאכצוגעבען און צופרידענשטעלען אלע זיינע קאפריזען און ליידענשאפטען, ווען זיינע מיטלען זענען בעגרענעצטע, האלט ער זיך פיין און לייטיש און ער איז א געטרייער און אנ'איבערגעגעבענער צו דער פאמיליע.

ער לעבט זיך שטיל און רוהיג און ער האלט פון דעם כלל, אז מען דארף „שטרעקען נאך די עקען", און ווען ער זעהט ווי זיין פרוי טראגט געדולדיג אריבער א סך אונבעקוועמליכקייטען און אונאנגענעמליכקייטען, וואס זענען אונפערמיידליך אין א לעבען מיט בעגרענעצטע מיטלען, שאצט ער דאס אפ, און זי ווערט ביי איהם, ווי מען זאגט, געהויבט און נעקרוינט.

נאר אנדערש אבער איז ווען דער זעלבער מאן ווערט רייך... פריהער פון אליין פועל'ט ער ביי זיך, אז ער איז א גרויסער חכם, א גרויסער קענער, א וויכטיגע און זעהר א בעדייטענדע פערזענליכקייט, און אזוי שנעל ווי ער פועל'ט דאס ביי זיך, נעמט ער שוין ווייטער און פועל'ט ביי זיך, אז זיין ווייב איז נישט פאר איהם...

וועלענדיג אנהאלטען דעם „פאסאן" פון א רייכען מענשען, זוכט ער זיך אויס א „קאלאנקע", דינגט פאר איהר א שיינעם אפארטאמענט אין א רייכער געגענד, און דאס קאסט איהם אפ א שעהנע מטבעה, אבער עס מאכט ניט: עס זעהט זיך נים אן; דער רייכער מאן מאכט גענוג געלד אויף וואל-סטריט, זיינע אקציעס שטייגען און וואקסען; ער ווערט רייכער פון טאג צו טאג. נו — איז נאך א טויזענדער, נאך א טויזענדער!

אין דער היים זעהט מען אזא מוצלח זעלטען: אלע מאל האט ער אנ'אנדער תירוץ פארוואס ער קומט שפעט, פארוואס ער קומט אינגאנצען נים עטליכע טעג נאכאנאנד. ער ווערט אין דער היים א פרעמדער, און ווען די ווייב הויבט אן צושטעהן מיט טענות, בלאזט ער זיך אן און נעהמט אינגאנצען אוועק פון דער היים...

אמת טאקע, ער גיט דער ווייב גענוג געלד אויף צו לעבען, אבער די פאמיליע איז שוין צוריסען.

אזעלכע פאלען זענען אין אמעריקא געווען אין די טויזענדער. מענשען, וועלכע זענען שנעל רייך געווארען פון פערשידענע שפעקולאציעס אויף וואל-סטריט זענען אוועק פון דער היים און אינגעהויבען לעבען א טאג, אויסהאלטענדיג ליבעס-נעסטען אין די רייכסטע געגענדען; פאמיליעס זענען צוריסען געווארען, היימען זענען צובראכען געווארען, קינדער זענען געבליבען לעבעדיגע יתומים און האבען זיך דערמיט געשעמט פאר דער וועלט, און אויב אפילו דער מאן איז נים אוועק אינגאנצען פון דער היים, איז אין הויז אויך קיין נחת נים געווען, ווייל די ווייב האט געוואוסט ווי אזוי דער מאן פיהרט זיך אויף.

עס איז געווען דער צושנעלער שפרונג אין רייכקייט אריין, וואס האט געבראכט דערצו, אז פאמיליעס זאלען צוריסען ווערען.

וואס העכער די אקציעס אויף וואל-סטריט זענען געשטיגען, אלץ נידעריגער איז געזונקען די מאראל...

האבען טויזענדער און טויזענדער פרויען שטילערהייט טרעהרען פערגאסען אויף דעם חורבן, וואס די רייכקייט האט אריינגעבראכט אין זייערע היימען. פערגאסען טרעהרען און געבענקט נאך יענע „גוטע, אלטע צייטען", ווען מען איז נאך געזעסען ארים, ווען מען האט אפילו נישט געקענט טרוימען וועגען אזא זאך ווי ווארפען געלד רעכטס און לינקס..

און אין דער צייט, ווען יענע טויזענדער סאלידע און לייטישע פרויען האבען שטילערהייט געוויינט אין זייערע צובראכענע היימען, בענקענדיג נאך דער ארימקייט, האבען טויזענדער אנגעמאכטע, לייכטזיניגע יונגע פרויען, מעטרעסען, געלאכט און געהוליעט אין די רייכע אפארטאמענטס, וואס פערהייראטע לייט האבען פאר זיי געהאלטען.

עס איז דארט געווען לעבעדיג. עס איז דארט געווען פרעהליך, ווייל אויף וואל-סטריט זענען די אקציעס געשטיגען...

אויף דעם חורבן פון שטילע היימען האט די הפקרות א דזשעז-לידעל אויסגעפייפט.

און אזוי איז די צייט געגאנגען און געגאנגען, ביז — נאר פלוצלינג, אינ'ם סאמע ברען פון דער וואקכאנאליע — א קראך אויף וואל-סטריט!

די פלוצלינג-רייך געווארענע זענען צוריק ארים געווארען. נישטא מעהר קיין געלד. און אז עס איז נישטא קיין געלד, איז אין די „ליבעס-נעסטען" מעהר נישטא קיין ליבע... און מען קען זיי מעהר נאך נישט אויסהאלטען, די „ליבעס-נעסטען".

האבען זיך א סך פון דעם געזינדעל צופאלעוועטע הוליאקעס דערמאנט אן די פרויען, וואס ווייגען שטיל; אן די פרויען, וועלכע זענען אין דער נויט געווען געטריי און איבערגעגעבען מיט'ן גאנצען הארצען — זיך דערמאנט און זיך פערבענקט נאך זיי...

דערפילט די נויטיגקייט פון א נאהענטען פריינד, פון אנ'אמת'ן פריינד.

א סך צוריסענע פאמיליעס ווערען איצט צוריק גאנץ, א סך צובראכענע היימען ווערען איצט צוריק אויפגעבויט און א סך קינדער, וועלכע זענען פריהער געווען „לעבעדיגע" יתומים" געווינען איצטער צוריק זייערע פאטערס.

און די מאמעס פרעהען זיך... דער קראך אויף וואל-סטריט האט זיי געבראכט — זיי זענען ווידער גליקליך, זיי זענען ווידער אינאיינעם, גרייט אריבערצוטראגען אי לייד, אי פרייד...

—()—

פון האנדעלס-געריכט

—x—

נייע „נאדזארען"

(§) דאס האנדעלס-געריכט האט בעשטימט א „נאדזאר" אויף דער פירמע יוזעף פערלע פון פיעטרקאווער 20.

א צווייטער געריכטס-אויפזיכט איז בעשטימט געווארען פאר דער פירמע „יעקב פאגעל" פון שניידער-צודאטען (פיעטרקאווער 13).

וועגען א „נאדזאר" האט אויך געבעטען די הורט-מאנופאקטור-פירמע י. „הערש לעווענבערג" (ציגעל גאס 23).

די אקטיווען פון דער פירמע בעטרעפען 398.069 זל., די פאסיווען—244,276 זלאטים.

נאכט-דיזשורען אין די אפטייקען.

פאוולאוויטש, פעטרוקאווער 309; האמבורג, גלובנא 50; גלוכאווסקי, נארוטאוויטש 4; שיטקעוויטש, קאפערניק 26; לארעמזא, פאמארסקא 10 און פאמאש, פלאץ קאשטשעלנע 10.

אויף לאָדזשער טעמען

נאָך וועגן אונזער קהלה

די נויט און ארבייטסלאָזיגקייט אין לאָדז וואַקסט. מיט יעדען טאָג פאַרגרעסערען זיך די רייהען פון די הילפלאָזע און פאַרארימטע און דערצו האלטען מיר שוין ביי דער זמן, ווען א לאָדזש טאָג קאן אנהויבען צו קנאַקען א פראָסט און דאָס לעבען פון די דאָזיגע מענשען, וואָס נאָך מעהר פאַרשווערט ווערען.

די לאָדזשער וואָיעוואָדזשטווע זארגט שוין בעצייטענס ווי אזוי צו העלפען די דאָזיגע אומגליקליכע מענשען און גרינדעט א געזעלשאַפטליכען קאָמיטעט צו זאמלען געלד און פראָדוקטען פאַר די דאָזיגע פאַרהונגערטע און פאַר'חלש'טע נפשות. דאָס זעלבע טוט אויך אפילו דער לאָדזשער מאַגיסטראַט.

נאָר אין עפענטליכע אינסטיטוציע איז פאַרהאַן אין לאָדז, וואָס האָט נאָך דערוויל נישט ארײנגעטון דעם פינגער אין קאַלטען וואַסער, אזוי, ווי עס וואָלט נאָר נישט געווען קיין מורא'דיגע נויט ביי אונז אין שטאָט, און אזוי ווי דער ארימאַן, וואָלט שוין געהאַט, א רוח והצלה ממקום אחר...

דאָס איז די לאָדזשער יודישע קהלה.

זיצען דאָרט יודען, וואָס יודישע אינטערעסען — אזוי האַלטען זיי און אין מענה'ן — איז זיי נאָהנט צום הארץ, און די יודישע נויט — מענה'ן זיי ווייטער — איז זיי אויך נישט פרעמד. און דאָך הערט מען נישט און מען זעהט נישט, אז די יודישע קהלה זאָל אָנהויבען עפּעס אונטערנעהמען אַנ'אַקציע צו פאַרלייכטערען אויף וויפיל נישט איז דאָס לעבען פון דער גרויסער יודישער ארימקייט, אז זיי זאָלען נישט דאַרפען געשוואָלען ווערען פון הונגער און קעלט און די שווערע ווינטער-טעג. און דאָ האַלטען מיר שוין אין מיטען דעצעמבער.

די לאָדזשער קהלה, וועלכע האָט — ווי זי איז אַליין אויף זיך מעיד — א גרויסע פאַרשטענדניש פאַר זאַכליכע און נוצליכע ענינים, האַלט, ווייזט אויס, א קויהלען-אַקציע פאַר אָרימע לייט פאַר א צוויט-ראַנגיגען און נישט זאַכליכען ענין, וואָס איז דערוויל נישט בראי זיך מיט איהם מטפל צו זיין. א פנים, אז זי האָט לעת עתה ביליגערע זאַכען, ווי למשל די פלומפּ אויף ווילסקא גאַס, וואו עס ווערט אמאָל אויפגעשטעלט ווערען א נייע מקוה צום רוהם און לויב פון אונזער שטאָט...

לאָדזשער יודען זענען פראַקטישע מענשען און געניטע און ערפאַהרענע סוחרים. קומט עס אָבער צו דער קהלה הערט אויף די פראַקטישקייט און אַלץ בעקומט א פנים, וואָס עס איז שווער עס אנצורופען ביים נאָמען.

י. ב.

אפּקלאַנגען פון גרויזאַמען מאָרד איבער רעגינא דרילך, וועלכע איז דערשטאָכען געוואָרען דורכ'ן אייגענעם מאַן

איז די ערמאָרדעטע געווען גע'גט, אָדער נישט?

ארום דעם טראַגישן טויט פון פרוי רעגינא דרילך, וועלכע איז מיט א קורצע צייט צוריק דערשטאָכען געוואָרען און פינסטערן זשוראַווא געסעל דורך איהר אייגענעם מאַן, וועלכער איז נאָך-וואָס בעפרייט געוואָרען פון תּפיסה, — פיהרט זיך נאָך די אויספאָרשונג. איצט נעהמט עס נאָך אין פעסטשטעלען, צי די אומגעקומענע איז נאָך געווען דאָס געזעצליכע ווייב פון ארעסטירטען בערל צוקערמאַן, אָדער זיי זענען שוין געווען גע'גט, ווען ער האָט זי אומגע-בראַכט אויף אַנ'אַכזריות'דיגען אופן.

ווי מיר הערען, טענה'ט די מוטער פון דער אומגעקומענער פרוי דרילך, אז נאָך איידער צוקערמאַן איז געגאַנגען אין תּפיסה אריין אָפּקומען זיין שטראָף פאַר א קרימינעלען פאַרברעכען, האָט די טאָכטער זיך מיט איהם גע'גט. ביים לאָדזשער מורה-הוראה שאול ווירעושאַווער, וועלכער וואוינט היינט אין ארץ ישראל.

די פּראָקוראַטור האָט, ווי מיר ווערען אינפאָרמירט, בעקומען אַנ'אויפטראַג פעסטצושטעלען, צי עס זענען דאָ בעווייזען אין די ראַבינאַט-ביכער, צי רעגינא דרילך און בערל צוקערמאַן זענען געווען גע'גט. מחמת חרב שאול ווירעושאַווער האָט פאַר'ן בעזעצען זיך אין ארץ ישראל איבערגעלאָזט אין לאָדז פאַרשידענע דאָקומענטען און נאָטיצען וועגען ריטועלע ענינים, וואָס זענען ביי איהם דורכגעפיהרט געוואָרען— האָט מען געזוכט אין די אַלטע ביכער, אָבער וועגען גט צווישען דרילך און צוקערמאַן איז דאָרט גאָרנישט געפינען געוואָרען. דער ראַבינאַט האָט זיך וועגען דעם געווענדעט צו אַלע אַנדערע ווינקעל-רבנים אין לאָדז, אָבער אין ערגיץ איז נישט געפינען געוואָרען, אז דאָס פּאָר-פאָלק זאָל זיך האָבען גע'גט.

נעכטען האָט א ראַבינאַט-פאָרשטע-הער אָפּגעגעבען וועגען דעם אַנ'ערקלע-רונג דער פּראָקוראַטור:

צוליב דער זאַכלאַגע איז מעגליך, אז צוקערמאַנ'ס שטראָף וועט פאַרמילדערט ווערען דורכ'ן פאַקט, וואָס ער האָט בעהויפּ-טעט, אז רעגינא דרילך איז געווען זיין געזעצליכע פרוי, וועלכע האָט איהם פאַר-ראַטען מיט אַנ'אַנדערן מאַן און דער צייט, ווען ער איז געזעסען אין טורמע.

—0—

א גנבה אין באַלוט

(ראַ) מאָנטאָג ביינאַכט האָבען גנבים ארויסגע'גנב'עט ביי א געוויסען האַבער-מאַן (לאַגעווניצקא 7) 2 קאָסטבאַרע ראַמען-פוטער'ס. די אויספאָרשונגס-מאַכט אויף די שפּורען פון די גנבים.

דריי קאַסע-ברעכער בעפרייט דורכ'ן געריכט

א מערקווירדיגער און כאַראַקטעריסטישער פּראָצעס

(§) אין לאָדזשער שטאָטישן געריכט איז נעכטען פאָרגעקומען א טשיקאַווער פּראָצעס פון קאַסע-ברעכער'ס.

דעם 30. יוני האָט דער קראַנקען-קאַסע בעאַמטער שערלעצקי, אהיימגעהענדיג ביינאַכט, בעמערקט ווי דריי פער-זאָן קריכען ארויס פון דעם פּאַרקאַן פון פּאָניאַטאָווסקי-פּאַרק און האָבען זיך גע-לאָזט דורך דער לאַנקאָווא-גאַס אין דער ריכטונג פון טעבאַק-מאָנאָפּאָל. רעכ-בענענדיג אז דאָס גרייטען זיך די דריי פאַרדעכטיגע לייט אויף אַנ'אָנפאַל אויפ'ן מאָנאָפּאָל, איז ער אַוועק אויפ'ן קאָמי-סאַריאַט און פון דאָרט אַלאַרמירט דעם 6. פּאָליציי-קאָמיסאַריאַט. אין א פּאָר מינוט ארום זענען צום טאַבאַק-מאָנאָפּאָל צוגעפאָהרען און צוגערייטען פּאָליציאַנטען, אָבער קיין איינער פון די פאַרדעכטיגע פערשוינען איז בעת מעשה נישט געפינען געוואָרען. ווען די פּאָלי-ציאַנטען האָבען זיך צוריקגעקעהרט אין בנין פון דער רעזערוו-פּאָליציי, האָבען זיי אויף עק זשעראָמסקי און קאַראָלאַ בעמערקט 3 יונגע מענשען. מ'האָט זיי אויסלעגיטימירט. בעת דער פאַרזוכלי-כער רעוויזיע האָט מען ביי זיי געפינען זעהר גוטע מכשירים צו ברעכען קאַ-סעס, גומי-הענטשקעס, שמירעל א. א. וו. אין אויספאָרשונג - אַמט האָט זיך ארויסגעוויזען, אז דאָס זענען די פּראָ-פעסיאָנעלע קאַסע-ברעכער יאַן גולטע, סטאַניסלאַוו קאַספּערסקי און יאַן אראַ-מעק. זיי האָבען ערקלערט, אז זיי האָ-בען זיך געקליבען קיין קאַליש, וואו זיי האָבען געוואָלט זיך ארייננבעכען אין דער דאָרטיגער סוחרים-באַנק. ארויפ-קומענדיג אין וואַגאָן אין באַהן האָבען זיי בעמערקט זיצען א געהיים-אַגענט און א גלח. אין דער גנבים-וועלט זענען גע-הייסען-אַגענטען און גלחים זעהר שלעכטע סימנים. צוליב דעם זענען זיי ארויס פון צוג און האָבען זיך צוריקגעקעהרט צו-פוס קיין לאָדז. אין לאָדז האָבען זיי קיינעם נישט געוואָלט בע'גנב'ענען. דאָס געריכט האָט זיי בעפרייט און נאָר קאָנ-פיסקירט זייערע „כלים".

—0—

שרפה אויף פּיעטריקאָווער גאַס

(§) נעכטען 9 אזייגער איז אויסגע-בראָכען א שרפה אין דער טריקאָטאַזשע-פאַבריק פון לעאָן פרוכטמאַרשען אויף פּיעטריקאָווער 61. די שרפה איז ענט-שטאַנען פון א קורץ-שלוס אין מאַטאָר און די פונקען זענען געפאַלען אויפ'ן גאַרן.

די אַנגעקומענע פייערלעשער האָבען אין משך פון א האַלבער שעה, פאַרלאָ-שען די שרפה. עס איז פאַרברענט געוואָרען דער מאָטאָר און אַ מאַשין איז בעשעדיגט געוואָרען פון וואַסער.

דער היזק בעטרעפט עטליכע טויזענד זל. די פאַבריק איז נישט געווען אַסעקורירט.

וואָס מען לאָזט אַלץ איבער אויף די טראַמווייען

(*) אין חודש נאָוועמבער האָבען פּערהאַנענע פּאַסאַזשירען פאַרגעסען אויף די לאָדזשער טראַמוואַיען: 16 שיר-מען, 1 פּאַרהאַנג, 2 טעקעס, 2 הענטש קעס, 7 דאַמען-טאַשען, 4 ביכלעך, 1 קאָלדרע, 1 זייגערל, 2 פּאָר הויזען, 2 שמעקענס, 1 וועקסעל אויף 300 זל., 2 סוועטער'ס, 1 שאַל, 1 קויש, א פּאָר קאַלאָשען, 1 היטעל, 2 קליידער, א זיל-בערנע קעטעלע, א שנורעל פּערל א. א. די זאַכען קאָן מען אָפּנעהמען אין ביוראָ טראַמוואַיאָווא 6.

85 גראָשען א ברויט אין לאָדז

(מ) די וואָיעוואָדזשטווע האָט ווידער-אַמאָל אַנגעלייגט די רעצנזיע פון מאַגיס-טראַט, וועלכער וויל נישט העכערען די פרייזען פון ברויט. גלייכצייטיג האָט די וואָיעוואָדזשטווע בעאויפטראַגט דעם מאַ-גיסטראַט, אויפ'ן סמך פון א מיינונג פון אינגערן-מיניסטער, צו העכערען דעם פרייז פון קאָרן-ברויט אויף 43 גראָשען א קילאָ ד. ה. 85 גראָשען א לאַבען ברויט פון 2 קילאָ. דער מאַגיסטראַט האָט, אלזאָ, בעשלאָסען דעם פרייז פון ברויט צו העכערען. ווייצען-געבעקס און ווייצען מעהל זענען נישט טייערער.

א לאָדזשער גנב

געכאַפּט אין קאַליש

(§) אין קאַליש איז דורכגעפיהרט גע-וואָרען אַנ'אָבלאַווע איבער אַלע „מלי-נות". בעש מעשה איז ארעסטירט גע-וואָרען דער בעקאַנטער לאָדזשער גנב קלמן זייפער, וועלכער ווערט געזוכט זינט 126. זייפער איז געבראַכט געוואָ-רען קיין לאָדז.

7 טעג ארעסט

פאַר ווערען איבערקויפען א פּאָליציאַנט

דער 22-יעהריגער וועבער יאַקוב פּיאַטראָווסקי איז אָנגעקלאָגט געוואָרען אין געריכט פאַר וועלען איבערקויפען א פּאָליציאַנט. דער פּאָליציאַנט האָט פּיאַטראָווסקי'ן פאַרבעטען אין ישוב בסתר אריין, וואו ער האָט זיך אויסגע-רוהט איבער נאַכט און איז דורך דער מאַכט אָנגעקלאָגט געוואָרען אין געבען דאַבאַר א פּאָליציאַנט. נעכטען איז פּיאַטראָווסקי געזעסען אויף דער בעשולדיגונגס-באַנק. ער האָט זיך מודה געווען, און ארייגעלעגען פּאָליציאַנט'ס האַנט אריין 5 זל., איבער-צוגעבען זיי דעם „רויטען קרייז".

פּיאַטראָווסקי איז פאַר'משפט געוואָ-רען אויף 7 טעג ארעסט. דערביי איז גענומען געוואָרען אין אַכט דער מילדע-רונגס-מאָמענט, אז פּיאַטראָווסקי איז בעת מעשה געווען שכור.

ווירטסלייט איבעררייסען היינט די קאַנאַליזאַציע-ארבייטען

(ראַ) דער הויז-בעזיצער פעראיין האָט מיט 3 וואָכען צוריק געשיקט א בריף צום מאַגיסטראַט-פּרעזידיום מיט דער בקשה נעמען צו פּרעזענטירען דעם פּאַראַגראַף 6 פון דער אינסטרוקציע, לויט וועלכער דער מאַגיסטראַט וועט פאַראַנטוואָרטליך מאַכען די הויז-אייגענ-טימער פאַר די שאָדענס צוליב'ן נישט געהעריגען אַנשליסען זייערע הייזער צו דער קאַנאַליזאַציע-נעץ צוליב דעם, וואָס דער מאַגיסטראַט האָט ביז איצט נישט געענטפערט אויפ'ן בריף, רייסען איי-בער די ווירטסלייט די ווייטערדיגע קאַ-נאַליזירונגס-ארבייטען.

פון דער קאָנצערט-עסטראַדע

רעציטאַל פון יואָן מאַנעו

דער אַלטער קלאַסישער אַפאָריזם: „די צייטען ענדערען זיך און מיר מיט זיי", לאָזט זיך מיט פולען רעכט אַנווענ-דען אויף בנוגע דעם שפּאַנישען פידעל-וויירטואָז זשאָן מאַנעו. הן אין זיין אוי-סערליכער ערשיינונג, הן אין זיין בעציה-הונג צו זיין קונסטלערישען בערוף און אין משך פון דער צייט פון זיין ערש-טען אויפטריט אין לאָדז (אַנ'ערך 20 יאָהר צוריק) ביז היינט ביים קונסט-לער איינגעטרעטען א בעדייטענדע ענ-דערונג לטובה. דעמאָלט (און זיין ראַ-מאַנטישער קונסטלער-צייט) איז ער גע-ווען דער היים-בלוטיגער שפּאַניער מיט ווילדע לאַנגע לאָקען און פינקעלדיגען בליק — אויסערליך און דער אונגער-גליקליכער מעכאַניקער, וואָס פלעגט מיט זייער-איבערן די צוהערער מיט זיין אוי-סערגעוועהנליכער „פינגערפערטיגקייט"— אָבער אָהן טיפערען ארטנדרינגען אין תוך און ווערט פון די מוזיק-ווערק, וועל-כע ער פלעגט פאָרטראָגען בלויז לשם עפעקט.

די צייט מיט אָבער איהר'ס. דער היינטיגער מאַנעו איז שוין נים „בלויז" דער פּיינערוג-טעמפּעראַמענטפולער ווירטואָז, שוין נישט „בלויז" דער גלענ-צענדער טרויערינער און נישט בלויז דער עפעקטפולער פידעל-שפּילער; מאַ-נעו איז היינט שוין א רייפער, מישוב'דיגער קונסטלער, וואָס בעציהט זיך ערנסט צו דער קונסט און צו קונסטלערישער אויפגאַבע. דאָס איז שוין געווען צו זעהן קודם-כל פון דער פון דער פּראָגראַם-צו-זאַמענשטעלונג פאַר זיין היי-יעהריגען קאָנצערט, וועלכער האָט ענטהאַלטען במעט דורכאויס ערנסטע, קלאַסישע ווערק, פון דער אַנדערערזייט, פון זיין טיפערער, אמת קונסטלערישער אויפפאַ-סונג פון די פאָרגעטראָגענע ווערק, מיט וועלכע ער האָט זיך שוין אזוי ענג פער-טרויט, אז ער האָט זיך שוין ערלויבט צו „ארראַנזשירען" (ענדערן, מחדש זיין) די דאָזיגע ווערק — און דאָס מיט א גע-ניגענדען ערפאָלג, ווי, למשל, בעטהאָ-ווענס וואַריאַציאָנען.

נעעפענט דעם אָוועגד האָט ה' מאַנען מיט דעם גוט-בעקאַנטען און נישט בעזונ-דערס אינטערעסאַנטען וויאָלין-קאָנ-צערט פון סען-סאַנס. פון די אין לאָדז נאָך נישט אויפגעפיהרטע ווערק האָבען א בעזונדערן אינטערעס דערוועקט די סאָנאַטע פון פאָר פּאַראַ און די „אריע-טאַ" פון לאַסערנא. גאַנץ איינציגאַרטיג און בעזונדערס עפעקטפול האָט דער קונסטלער פאָרגעטראָגען דעם „קוי-קוי" פון לאַסערנא.

א בעזונדערס געלונגענע אונטערשטיי-צונג האָט ה' מאַנען דאָס מאָל געפינען אין דעם זעהר טאַלאַנטפולען פּיאַניסט ה' גימפעל, וועלכען עס קומט א ספּעציע-לער „בראַוואָ" פאַר זיין אויסגעצייכענ-טער בעגלייטונג.

אַמאַרד.

פון האַנדעלס-געריכט

4 נייע באַנקראָטען

(§) אויף דער לעצטער סעסיע פון האַנדעלס-געריכט זענען ערקלערט גע-וואָרען אַלס באַנקראָט פאָלגענדע סוח-רים: 1) דעם קאָנפעקציאָנער שמעון מאַסע (פּיעטריקאָווער 33), וועלכער האָט דעם 17 אַפּריל אָפּגעשטעלט די צאָהלונגען. אַלס ריכטער-קאָמיסאַר איז בעשטימט געוואָרען דער האַנדעלס-ריכ-טער קאַזשימיערזש קאַהן. מאַסע איז גע-שטעלט געוואָרען אונטער דער אויפזיכט פון דער פּאָליציי.

2) דעם סוחר יצחק שוחט מיט זיינע צוויי שותּפים ישראל שוחט און סטע-פאַן באַראַטאַשינסקי (שעלאַגאַ 5). דער באַנקראָט איז ערקלערט געוואָרען אויף זייער אייגענעם פאַרלאַנג.

ריכטער-קאָמיסאַר — מאַרינ'ץ זאַקס. די באַנקראָטירטע שותּפים זענען גע-שטעלט געוואָרען אונטער דער אויפזיכט פון דער פּאָליציי.

3) דער דריטער באַנקראָט איז ער-קלערט געוואָרען דעם טריקאָטאַזש-סוחר שמואל זאַלצבערג (נאַוואָמיעיסקא 17) און זיין שותּף מאיר צינאַמאָן.

די באַנקראָטירטע שותּפים האָט מען איינגעזעצט אין ארעסט.

4) דער פערטער באַנקראָט איז ער-קלערט געוואָרען דער אַלעקסאַנדרעווער פירמע „ווילהעלם פייפער", דער באַנק-ראָטירטער איז געשטעלט געוואָרען אונ-טער דער אויפזיכט פון דער פּאָליציי.

—0—

פון די קינאָס

„דער זינגענדער ליץ" אין „ספּלענדיד".

אין קלאַנג-פילם טעאַטער „ספּלענדיד" קומט די טעג פאַר די צווייטע פּרעמיע-רע פון זינגענדען און רעדענדיגען פילם „דער זינגענדער ליץ", מיט אַל זשאָלסאָן, דעם בערימטען דזשעז זינגער און דער הויפּט-ראָלע.

„דער זינגענדער ליץ" איז לעצטענס געגאַנגען אין וואַרשע במשך פון 3 חדשים מיט גרויס ערפאָלג. דער פילם איז א אויסערגעוועהנליכער און רוהענ-דער און לאָזט איבער א שטאַרקען איינ-דרוק.

„דאָס זומער-פייגעלע פון דער נאַס" אין „קאַפּיטאָל".

אין „קאַפּיטאָל" געהט זייט מאָנטאָג דער שעהנער פילם דאָס „זומער פייגע-לע פון דער גאַס" מיט דער כינעזין אננא מאי וואָנג און דער הויפּט-ראָלע. די גאַנצע אַקציע שפּילט זיך אָפּ אין קנייפּס אויפ'ן מאָנט - מאַרט און מאָנט-פּאַרנאַס, אין א זאַרגלאָזער שטי-מונג פון דער אַרטיסטישער וועלט אין פּאַריז.

אננא מאי וואָנג פאַרקערפּערט אין דעם פילם די ראָלע פון דער כינעזישער מאָדעלקע סוזוקי, און אמת'ן איז די ראָ-לע פאַר איהר נישט קיין ספּעציעלע, אָבער דאָך שפּילט זי זעהר גוט. די מע-נער הויפּט ראָלע שפּילט דער שעהנער לואי לערך, ער און דער רעשט שויש-פּילער שפּילען אויך זעהר גוט. גאַנץ בע-זונדערע אַנערקענונג פאַרדינען די עפעקט פולע אויסשטאַטונג און וואונדערבאַרע אויפנאַהמען.

L.

—0—

שול-פעריען

(פּ) די הי-יאָהריגע ניי-יאָהר פעריען אין די שולען וועלען זיך אָנהויבען דעם 21. דעצעמבער און וועלען זיך ענדיגען דעם 3. יאַנואַר 1930.

נאַכט-דיזשורנע אַפּטייקען

מ. ליפּיעץ פּעטריקאַווער 193, מ. מי-לער פּעטריקאַווער 46. נאַשלאַווסקי קאָנסטאַנטינער 15. פּעטשמאַן צעגעל-ניאַנא 64. ניעוויאַראָווסקי אַלעקסאַנדער-ראָווסקא 87, יאַנקיעלעוויטש אַלטער-מאַרק 9.

דער סכסוך אין בעקער-פאַך.

זונטאָג איז פאָרגעקומען אַנ'אויסער-געוועהנליכע אַלגעמיינע פאַרזאַמלונג פון אַלע יודישע בעקער-מייסטער און לאָ-קאַל פון צער (וואָלבאָרסקא 57). ס'איז געוואָרען ארומגערעדט די שווערע מאַ-טעריעלע לאַגע פון די בעקער-מייסטער און די פרישע פאָדערונגען פון די אַר-בייטער-פעראיינען. ס'איז בעשלאָסען געוואָרען צו אַנולירען אַלע אָפּמאַכען, וואָס עקזיסטירען ביז איצט צווישען צער און די בעקער-ארבייטער און צו קונדיגען אַלע ארבייטער אויף 14 טעג, ווי אויך צו גרופּירען א פּאָר בעקער-מייסטער און שאַפען אַליינבעקערייען.

לאָדזשער קוריאָזען

ונתתי אָדער נוססאַטטי?

ער, פון וועמען מיר ווילען רעדען, איז געווען א יוד מיט מעלות, ראשית, א גביר, ממילא א למדן אויך, און חוץ זעלכיך ער איז געווען א בעל-צדקה. צדקה פלעגט ער געבען ביד רחבה און מיט ישוב-הדעת. אליין פלעגט ער גע-הערען אין חברות און זיך אינטערעסירען מיט זייער טעטיגקייט, אויב דאָס געלד געהט נישט לאבוד, אויב די נויטליידענ-דע ווערען גוט בעהאַנדעלט פון די גבאים און גבאי'טעס, אויב זיי ווערען נישט פאַרשעמט ביים נעמען די אונטערשטיי-צונגען. מען קאָן, אלזאָ, זאָגען, אז ער האָט נעגעבען צדקה לשמה ולשם מצות.

ווי ס'פיהרט זיך ביי לייטען, רעיכע סוחרים, אז אלע הוצאות'ן זאָלען ווערען פאַרשריבען אין די ביכער, האָט ער אויך די צדקה-געלדער פאַרשריבען, ווען, ווע-מען און וויפיל ער האָט נעגעבען פאַר יעדער חברה.

צדקה, פלעגט ער זאָגען, איז אַנ'איי-דעלע זאַך, א קליינינקייט, צדקה, און תּציל ממות, ס'דערהאַלט דעם נויטליי-דענדען ביים לעבען און, פאַר זיך, איז כבוד און אריכות ימים אויך, מוז מען עס געבען מיט א ליכטער האַנד און מיט'ן פולען האַרץ, אז דאָס געלד זאָל ברענגען א תּכלית. אפילו דאָס פאַרשרייבען אין די ביכער די צדקה-געלדער, מוז אויך זיין בדרך הכבוד, מ'קען נישט די צדקה, פלעגט ער זאָגען, פאַרשרייבען מיט פּוילישע אותיות, ווי אַלע געשעפט-ליכע אויסגאַבען, ס'וואָלט געווען א גרויס שענדונג, דאָס מוז מען פאַרשרייבען אויף לשון הקודש.

אזוי ווי ער האָט זיך געהאַלטען פאַר א בעל-לשון, פלעגט ער תּמיד פאַרשרייבען צדקה-געלד מיט א ריינער העברע-אישער שפּראַך, למשל: נוססאַטטי לבקר חולים כך ובכך, נוססאַטטי למושב זקנים כך וכך, אזוי האָט ער זיך גע-פיהרט יאָהרענלאַנג, די שטאָט בכלל און אָרימע לייט בפרט, זענען מיט איהם זעהר צופרידען געווען.

אנומעלט איז ער אוועקגעפאָהרען און איבערגעלאָזען זיין זוהן, אז ער זאָל אויך געהן אין זיינע דרכים און אויך געבען צדקה לרוב אז פאַר דרך ארץ ווענען, פאַרשרייבען אין די ביכער דורכ-אוים בלשון הקודש.

דער פאָטער, אהיימקומענדיג, קאָנ-טראָלירט די ביכער, אַלעס האָט ער גע-פינען אין אָרדנונג, ס'האָט איהם זעהר געפרעהט, וואָס זיין זוהן האָט געמאַכט צדקה כמעט אין אַלע חברות און סתם ארימעלייט, נאָר דעם איינגעם וואָרט „נתתי" האָט ער נישט פאַרשטאַנען.

ער רופט זיין זוהן און זאָגט איהם פאַרוואונדערט: אַלעס געפין איך אין אָרדנונג נאָר דיין שרייבעכץ „נתתי" פאַרשטעה איך נישט. וואָס פאַר א לשון איז דאָס?

דער זוהן פאַרוויינדערט זיך, אז דאָס איז ריכטיג געשריבען, נתתי, איך האָב נעגעבען, אזוי שטעהט אין דער תּורה, ונתתי עשב בשדך לבהמתך.

דאָ איז דער פאָטער ארויס מיט כעס: גראָבער יונג! האָט ער געשריי-גען, אז מ'גיט גראָז בהמות, איז געגאַ-נגען „נתתי", אָבער אז מ'גיט געלד, געלד ממש, געלד אויף איבערצעהלען, בפרט צדקה, דאַרף מען שרייבען דייט-ליך און קלאָר מיין נוססאַטטי!...

* * *

און איך טראַכט זיך: יודען, פאַר-שרייבט מיט וועלכען לשון איהר ווילט און מיט וועלכען „נתתי" איהר ווילט, אבי גיט צדקה מיט א ליכטער האַנד און מיט'ן גאַנצען האַרץ...

ב. א. גליקסמאַן.

טעלעגראַמען

וועגען דער אַנטי-יוד. ליגע אין טאָמאַשאָוו

רעיענט לעכאָוויטש טרייסעלט זיך אָפּ פון דער דאָזיגער „אינסטיטוציע"

טאָמאַשאָוו, (פון אונזער קאָרעס-פּאָנדענט) די טעג איז געווען געמעלדעט אז די פּוילישע „אַנטי יודישע ליגע צו פאַרטיידיגען דאָס פאָטערלאַנד און גלוי-בען" האָט אויך פאַרלעגט איהר נעץ אין טאָמאַשאָוו.

עטליכע יונגעלייט פון דעם „פאַרבאַנד" האָבען בעזוכט די „פּני" פון שטאָט און געזאַמעלט מיטגלידער און געלד פאַר זייער צוועק.

ס'האָט זיך דערמיט פאַרשפּרייט א קלאַנג, אז דער היגער רעיענט ה' קאַ-ראל לעכאָוויטש האָט אויך געזאָלט אונ-טערשרייבען די ליסטע פון מיטגלידער. מיט צופרידענהייט קענען מיר פעסט-שטעלען, אז דער דאָזיגער קלאַנג-האָט נישט קיין גרונד. אין א געשפּרעך מיט'ן קאָרעספּאָנדענט פון „לאָדזשער טאָגע-בלאַט", האָט ה' לעכאָוויטש אָנגעוויזען אויף דער גרונדלאָזיגקייט פון דעם קלאַנג. ער האָט אין משך פון זיין זעקס יעהריגער טעטיגקייט אַלס טאָמאַ-שאָווער שטאָט-פּרעזידענט, נישט אָנגע-טראָפען אויף קיין פאָרוואורף מצד דער יודישער בעפעלקערונג. פאַרקעהרט, ה. ל. האָט דערהאַלטען איין דאַנק-בריף פון דער פאַרוואַלטונג פון דער טאָמאַ-שאָווער קהלה, פאַר אַנ'ערפאָלגרייכער אינטערווענץ אין א זעהר וויכטיגען ענין

בריליאַנטען... אין א מענש-ליכען מאָגען

ריגא, (א. ו.) א רוסישער עמיגראַנט, וועלכער איז ערשט געקומען פון רוסלאַנד, האָט זיך געוואַנדען אין א ריגער שפּיטאָל, בעקלאָגענדיגזיך, אז ער פיהלט א שטאַרקען שמערץ אין מאָגען. ווען מען האָט איהם דורכגעלויכטען דעם מאָגען, האָבען די דאָקטוירים געזעהען, אז עס געפינען זיך דאָרט עטליכע בריליאַנטען.

די בריליאַנטען האָט ער אַראָפּגעשלונגען צעת ער האָט זיך דורכגעשמוגעלט די גרעניץ, פאַר מורא, אז די ג. פּ. או. וועלען זיי ביי איהם קאָנפיסקירען.

סטאלינ'ס פריוואט-לעבען

(ענדע פון זייט 3)

מאלאטאוו האט געהאלפען סטאלינ'ען צו פערוואנדלען די „פאליטביורא" אין א אבסאלוט געהארכזאמער קערפערשאפט, וואס האט בלויז בעראטונגס-רעכט. ער ווייס, וואס פאר א גרויסע טובה ער האט געטון סטאלינ'ען און דעריבער ערלויבט ער זיך דעם לוקסוס אין איינינגע נישט זעהר וויכטיגע פראגען ארויסצוזאגען א איינענע מיינונג. און די קאמוניסטישע הויכע הערשער איז מען זעהר שטארק נישט צופרידען מיט דעם, וואס סטאלין ראט אויף א קונסטליכען וועג אויפגע-הויבען אזוי הויך דעם „שטיינערנעם הינטען". איבערהויפט זענען שטארק אומצופרידען מיט מאלאטאוו'ן די פיה-רער פון דעם מלוכה-אפאראט, בעזונ-דערס די פיהרער פון דעם אויסערן-קא-מיסאריאט טשיטשערין און ליטווינאוו, וועלכע בעקומען אלע זייערע בעפעהלען דירעקט פון מאלאטאוו'ן.

דער „שטיינערנער הינטען", וועלכער פערשטעהט זיך אין דער אויסלענדישער פאליטיק נישט מעהר, ווי א שוסטער איז איינשטיינ'ס רעלאטיוויטעטס-טעאריע, צווינגט טשיטשערינ'ען און ליטווינאוו'ן צו פיהרען אזא פאליטיק, וועלכע איז אב סאלוט נעגען די אינטערעסען פון לאנד. און קיינער וואגט נישט א פיפס צו טון נעגען דעם „שטיינערנעם הינטען" אזוי לאנג, ווי ער שטיצט זיך אויף סטאלינ'ען. סטאלין ווייס, נאטירליך, זעהר גוט, אז מאלאטאוו איז אנ'אויסערגעוועהנליכע מיטעלמעסיגקייט, אבער ער שעצט זיין געהארכזאמקייט און ארבייטסזאמקייט. דאך איז מעגליך, ער זאל זיך מיט דער צייט מיט איהם שיידען. סטאלין פער-שטעהט, אז דער „שטיינערנער הינטען" צילעוועט זיך צו פערנעהמען זיין פלאץ און דעריבער וועט ער בייא דער ערש-טער נייסטיגער געלעגענהייט טראנס-פארטירען מאלאטאוו'ן פון אמט אלס סעקרעטאר פון צענטראל-קאמיטעט אויף א ווייניגער געפעהרליכען און ווע-ניגער אנגעזעהענעם פלאץ.

(דאס ווייטערע מארגען)

—()—

די גאסטענפרוי — קייזערין פון דער רוימישער אימפעריע

(ענדע פון זייט 4)

פערשטאנען, אז דאס אנטלויפען וועט הייסען דער סוף פון דער קרוין און פון איהר הערשאפט. זי האט נעוואוסט, אז ווער עס שטעלט אליין איין, קאן אליין גע-ווינען. זי האט דערפאר א זאג געטאן:

„דו, קייזער, אויב דו ווילסט, פליה, פאר מיר איז נישטא קיין אנטלויפען, און אויב שטארבען, האלט איך, אז קייזער-ליכע פארפור-קליידער זענען די בעסטע תכריכים".

זי איז געבליבען. זי איז ארויס צום פאלק און גערעדט צו איהם. זי האט דעם עולם בעצוואונגען. אויף טעאדארא איז געווארען קייזערין צוליב יוסטינ-יאנ'ס שוואכקייט (צו איהר), איז יוס-טיניאן איצט פערבליבען קייזער צוליב טעאדארא'ס שטארקייט. פון איצט אן האט זי אונטערגעשריבען אלע מלוכה-דאקומענטען, און די שבועה פון טרייקייט איז געמאכט געווארען צו איהר צוגלייך, ווי צו איהר מאן.

פון איהר אמאליגען לעבען זענען איהר, נאטירליך, פערבליבען ערינע-רונגען און ערפאהרונגען. זי האט גע-האט א צערטליכע בעציהונג צו די גע-פאלענע פרויען און געזעהן, מען זאל זיי גוט בעהאנדלען. דאגעגען — און איהרע בעציהונגען צו מענער — איז זי אויך געווען זעהר שטרענג, ווי זי וואלט זיך געוואלט נוקם זיין און דעם מין מאן פאר דער דערנידערונג, צו וועלכער זי איז דורך איהם אראפגעשלעפט געווארען אין איהרע יונגע יאהרען.

די ערפאהרונג איז איהר אויך צו-נוצנגעקומען. מען האט איהר דערצעהלט, אז איהר מאן האט א געליבטע מיט'ן נאמען עדיטא. עס איז געווען א יונג מיידעל, שעהנער, חעלער און דרייצענ-דער, ווי די קייזערין. טעאדארא איז גע-ווארען אייפערזיכטיג, האט זי איינגע-רערט עדיטא'ן צו פערטרעגען א נאכט מיט איהר, כדי [אויסצוגעפינען], מיט וואס פאר א צויבער זי פער'כישופ'ט דעם קייזער. צומארגענס האט זי ארייג-גערופען דעם סרים, און אנגעוויזענדיג אויף דער שלאפענדיגער עדיטא'ן, האט זי געזאגט:

„זי האט גוט די ווערט צו אמוזירען אנ'אימפעראטאר, זי איז פונקט. ווי אלע אנדערע. קאנסט זי צונעמען פאר דיין שקלאפין, אדער דו קאנסט זי אריינוואר-פען אין פאספאר, ווי דו ווילסט".

דאס איז געווען דער סוף פון דעם קייזער'ס „לינקע ליבע" מיט עדיטא'ן. דאס מיידעל האט נאך גוט אפגעשני-טען. די דריי פרויען, וואס האבען זיך געבראכט צום קייזער, זענען אהן צע-רעמאניעס אפגעגעבען געווארען אנדראָ-ניקאס'ן, דעם הענקער.

יוסטיניאן האט געלעבט א היפשע צייט נאך טעאדארא'ס טויט, און ער האט זי שטענדיג דערמאנט מיט גרויס ליבע.

אין דעם פאלאץ אין ראוועננא, וואס איז צו יענער צייט געווען די מערב'דיגע רעזידענץ פון דער רוימישער אימפעריע, געפינט זיך א בילד אין מאזאאיק פון דער מערקווירדיגער קייזערין, מיט א דעם בילד איז פערבוונדען א לעגענדע. עס הייסט, אז ווען דער מאלער האט פארטיג געמאכט דעם פלאן, האט זיך בעוויזען א מיסטעריעזע פיגור און אויס געמאלען אנ'אנדער פארטרעט, ווי דער מאלער האט געהאט פערטראכט. אנ-שטאט א קייזערין, וואס רוהט אין גן-עדן, האט די געהיימניספולע האנט אנ-געצייכענט א זונה, ארום וועלכער עס בושעווען די חיות-רעות פון גיהנום. דער מאלער האט געהאט א שווערע ארבייט אויסצוקראצען אט דאס בילד און אי-בער איהם אויסגעמאלען זיין אידעע. אבער אינגאנצען אויסרייבען יעדען שפור איז איהם נישט געראטען. עס איז נאך אלץ פערבליבען דער פייערדיגער גיהנום-בליק, וואס דער מיסטעריעזער פארשוין האט מיט גוואלד פערוויבונגט אין דעם פאלאץ אין ראוועננא.

א סך בעזוכער זאגען, אז זיי בע-מערקען טאקע א מאדנעם אויסדרוק אין טעאדארא'ס מאזאאיק-פארטרעט. א סך אפילו ליי קענען עס און האלטען, אז עס איז פשוט נישט קיין זעהר גרויס קונסט-ווערק.

ל. סאלאוו.

פריוואט
טאנץ-שולע
פון די נייעסטע טענץ
דיפלאמירטער לעהרער י. ווינטרויב
נעמט אן איינשרייבונגען אויף איינצעלנע לעקציעס ווי אויך אין קאמפלעטען יעדען טאג פון 10 פריה ביז 10 אווענד
קילינסקעגא 44
2-טער הויף פארטער.
די לעקציעס קומען פאר אונטער דער פערזענליכער לייטונג פון י. ווינטרויב און אסיסטענטען.

Dr. L. Suchowczycki
כירורג
נעמט אן טעגליך פון 4 ביז 7 נאכמיטאג
Pl. Dąbrowskiego 2, tel. 143-94

Dr. Wołkowyski
צעגיעלניאנא 25
טעלעפאן 126-87
ספעציאל-ארצט פאר הויט ווענערישע קראנק-הייטען און מענער-שוועכע. אלע-ארט אנאליזען בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.
נעמט אן פון 8—2, און פון 6—9 אווענד.
בעזונדער „ארטע-זאל פאר פרויען.

Dr. M. Lerner
ספעציאליסט פון קינדער קראנקהייטען
◄ זאכאדניא 64 ►
צוריקגעקומען
אויפנאהם-שעה'ן פון 4—6 נאכמ. 8448

Dr.med. E. Gutman
קינדער קראנקהייטען
האט אריבערגעצויגען אויף
פיעטריקאווער 11, Telef. 173-00
(זאוואדזקא 1) נעמט אן פון 11—12 און פון 4—5.

לאנגיעהריגער
געריכטס-סעקרעטאר
שרייבט און ערלעדיגט
אלערליי ביטעס, קלויזולעס און זאבעזפיעט-שעניעס אין אלע שטעט פון פוילען.
גוטער ספעציאליסט אין אלע מיליטער-ענינים.
רעכטס-קאנסולענט ב. מאן,
פעטריקאווער 10 אין הויף רעכטער איינגאנג.

Poważne przedsiębiorstwo poszukuje kilku inteligentnych i energicznych panów dla łatwej akwizycji, będącej jednocześnie wdzięczną działalnością społeczną. Dochód miesięczny około 2000 złotych. Oferty: Łódź — Poczta Główna—Skrytka 501

AGENCI LOSOWI. Płacimy najwyższą prowizję, zwrot kosztów podróży, kasa chorych. Agentom wykazującym się obliczeniem innych banków płacimy stałą pensję. Bank Kredytowy, Stanisławów.

זעהר ביליג! א וואוינונג פון 2 צימערן און קוך מיט בעקוועמליכקייט פון זאפארט אי-בערצוגעבען. דארט אויך צו פערקויפען א צעקעל-און אזשור מאשין בושעווינער 21 מאנדעלבוים

א געשעפטס-איינריכטונג
ווייס לאקירט פון זאפארט ביליג צו פערקויפען צו בעזיכטיגען פעטריקאווער 9?, פר. 1-טער שטאק. ערפאהרען טעל. 18569.

א טיכטיגער יונגערמאן
מיט פיל-יעהריגער פאבריק-פראקטיק אין דער שטרימף-בראנזשע עווענטועל אלס עקספעדיענט זוכט בעשעפטיגונג, אדער ביי וואס עס זאל נישט זיין. אדרעסען אפצוגעבען אין אדמינ. פון „לאדזער טאגעבלאט" אונטער „טיכטיג"

איך וויל קויפען אייניגע געניצטע קרייץ-מא-שינען פאר ניי-גארן, צו 6 און צו 12 שפינדעל ווי אויך א מאשינקע צו שפולען קולערלעך זאפארט זיך צו ווענדען שריפטליך אדער מונדליך צו Engel, Nowo-Cegielniana 14.

מה שהיה הוא שיהיה, ומה שנעשה, הוא שיעשה!
אזוי זאלטסו ווייטער קומען אין די בעוואוסטע
רעכטקאנסולענטען-ביורא
ד. מאנעלא, פיעטריקאווער 17 זאכאדניא 52
טעלעפאן 148-79
וואו עס ווערט ווייטער ערלעדיגט און גע-שריבען אלערליי ביטעס! קארנע, ציווילנע, האנדלאווע אפעלאציעס, אדוואלאניעס קלאו-זולעס, זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען, וועגען דירות אין אורזשאנד ראזיעמטשי, ווי אויך איבערצוזעצען אין אלע שפראכען. מיט אכטונג
ד. מאנעלא, רעכטסקאנסולענט
פיעטריקאווער 17

דאס לאנג-יעהריגע רעכטס-קאנסולענט ביורא
ש. האכבערג. פאנסקא 1.
עק קאנסטאנטינער צופאר טראמווייען נ' 3, 15.
ערלעדיגט און שרייבט אלערליי ביטעס און קלאגעס קלאוזולעס זאבעזפיעטשעניעס
— ספעציאליסט אין שטייער ענינים —
אדוואלאניעס אויף פאדאטעק דאכאדאווע ס'ווערט אויסגעקויפט פאטענטען אויפ'ן יאהר 1930
Hochberg, Żeromskiego 1.
Telefon 136-77.

א טיכטיגער יונגערמאן
ביז 19 יאהר, קאן זיין פון פראווינץ, מיט לאזשי און גאזשע קאן זיך מעלדען ביי יאס-קאוויטש, ראקאטשינסקא 51. 2847

איך קויף
און צאהל די בעסטע פרייזען פאר גאלד, זילבער, ברילאנטען, דימאנטען און פערל ווי אויך לאמבארד-קוויטעס. נייער מארק (פלאץ וואלנאשטשי) 14 1-טער שטאק, קאפעלוש.

וויכטיג פאר דאמען!
מאכט איך די עלעגאנטסטע דאמען-היטע נאך דער לעצטער פאריזער מאדע און די עלטעסטע היטע איבער-ארבייטע איך אויף גענצליך ניי. געדענקט די אדרעס:
פאר נאר 2.50 זל.
זאווארזקא 23
אין הויף. 2-טען איינגאנג, לינקס פארטער.
בעמערק.: ניי היטען די לעצטע נייהייטען אין פיינער אויספערטיגונג ביליגער 50 פראצ. ווי איבעראל.
„TOLA"

BANK SPÓŁDZIELCZY
Kupców i Przemysłowców w Łodzi
Spółdz. z ogr. odpow. Tel. 136-46
פראנט 1-טער שטאק 39 צעגעלניאנא 39 פראנט 1-טער שטאק
נעמט אן וועקסלען, פראכטען און פערשידענע דאקומענטען אויף אינקסא אויף אלע פלעצער אין גאנץ פוילען ביי א מינימאלער פראוויזיע און צאהלט אויס דעם זעלבען טאג, ווייזט איבער געלד אויף גאנץ פוילען, נעמט אן וקלאדען, איינלאגען, נדן-געלדער און קלענערע אפשפא-רונגען אויף די בעסטע בעדינגונגע, מאכט דיסקאנטא און גיט ארויס אוואנסען אויף אינקאסא
ערלעדיגט אלס פינקטליך און רעעל! (די באנק איז אפען פון 9 ביז 2 מיטאג.)

Kino MIMOZA
ul. Kilińskiego 178.
היינט און טעגליך!
דער שמייכעל פון גורל
לויט'ן בעריהמטן ווערק פון וול. פערזשינסקי. — הויפט-ראלען:
יאדוויגא סמאסארסקא,
קאזשימיערזש יונאשא-סטעמפאווסקי און יוזעף ווענגזשין
נאהנסטער פראג.: „ליבע פון א קאזאק" הויפט-ראל John Gilbert

היינט מיטוואך 4/12 3.30 נאכמיט. קומט פאר אין לאקאל פון „לינת אורחים" פיעטריקאווער 59, א הזכרה נאך אונזער אונפערגעסענעם מיטגליד נ"ע
יוסף יאקובאוויטש
גלייכצייטיג ווערט איינגעווייט א בעט אויפ'ן נאמען פון פער-שטארבענעם, וואס די פרוי יאקובאוויטש האט געשאנקען צו וועל-כע אלע מיטגלידער פון פעראיין און פערוואנדטע פון די פאמיליע ווערען געבעטען צו קומען
די פערוואלטונג.

וו. י. ז. א.
היינט מיטוואך ד. 4 דעצעמ. קומט פאר אין לאקאל פון „וויזא" פושע-יאזד 2, א פארלעזונג פון ה' מ. לימאן
א. נ.: די איצטיגע סיטואציע פון ציוניזם אין פוילען.
אנהויב 9 אוו. פאר מיטגלידער און אריינגעפיהרטע געסט איז דער אריינגאנג פריי.

דרוקזאכען
אלערליי
ווערען שנעל, און פראמפט אין דער פיינסטער אויס-פיהרונג און מאדערנסטער שריפט אויסגעפערטיגט. -
קלעפסידרעס
ווערען אין פערלויף פון 1 שעה
געדרוקט און אויסגעקלעפט אין דער גאנצער שטאט.
בוכדרוקערי"
ע. און מ. האמבורסקי
פיעטריקאווער 16, טעלעפאן 47

אזעלכעס איז נאך נישט געווען!
נאר וואס איז ארויס פון דרוק א העכטס-אינטע-רעסאנט ספר פון יודישן פאלקלאר-אוצר א. נ.
„לעקסיקאן פון יודישע חכמות"
פון הרב ישעיה זלאטניק.
דער לעקסיקאן ענטהאלט די געקליבענע דבורים, גלייכווערטלעך, אנעקדאטען און איינפאלען, פון די גרעסטע חכמי ישראל אין דער לעצטער צייט, וועלכע זענען נאך אין ערגיץ נישט פערעפענטליך געווארען. אנ'אמת'ען גייסטיגען פערגעניגען קאן יעדער יוד געפי-נען אין די חכמות, וועלכע שפרודלען מיט'ן עכטען יודישען הומאר און וויץ, וואס זענען אזוי איינגענארטיג און אריגינעל אין דער וועלט-פאלקלאר-ליטעראטור. דאס ספר פאר'ן פרייז 3 זל.
איז צו בעקומען ביים מחבר:
Rabin Sz. Złotnik, Radom.
נעג"צ: נאכנאהמע ווערט נישט געשיקט.

היפאטעקען-געלד
צו ביליגע צינזען
אויף בערלינער הייזער
בעזארגט שנעל
Ch. Regenwetter
Berlin S. 14, Stallschreiber № 33
Telefon: Dönhoff 4337.

אבאנאמענטס-פרייז: פאר 1 חודש אין פוילען 5 זל. אין פראנקרייך און בעלגיען—20 פראנק, אין אנדערע לענדער—1.25 דאלאר. אנאנסען-פרייז: פאר א מילימעטער-שורה פערין טעקסט [illegible] ... פאר אויסלענדישע אנאנסען 100% מעהרער ... 50% מעהרער. [illegible]

Redaktor-wydawca E. Hamburski

Tłocznia: E. i M. Hamburskich w Łodzi, Piotrkowska 16.